

DE SCHREEUW VAN EEN DOOFSTOMME

Albert Ballin

vertaald door Annemarie Sanders

DE SCHREEUW VAN EEN DOOFSTOMME is oorspronkelijk gepubliceerd in 1930 als THE DEAF MUTE HOWLS.

In 1998 is het boek heruitgegeven door Gallaudet University Press en voorzien van een introductie door de historicus Douglas C. Baynton.

In opdracht van Handtheater heeft Annemarie Sanders in mei 2005 de oorspronkelijke tekst van Albert Ballin vertaald in het Nederlands.

WAAROM HIJ SCHREEUWT

LANG, LUID en kwaad klinkt de schreeuw die de doofstomme slaakt! Hij moet wel, wil hij worden gehoord, en wil er naar hem worden geluisterd. Onophoudelijk zou hij moeten schreeuwen, tot al wat hem is aangedaan wordt rechtgezet, en nimmer meer geschiedt.

Hij is tot aan vandaag de dag de minst begrepen mens, zo verschillend van de rest der mensheid. Nog steeds wordt hij als nutteloos lid van de maatschappij, een paria, gemeden en geïsoleerd. Zijn gelukkiger broeders trachten zo min mogelijk met hem van doen te hebben, en wanneer zij niet om hem heen kunnen wordt hij getolereerd, uit naam van zakelijk belang, beleefdheid of onvermijdelijke noodzaak, en zelden vanuit de wens hem als vertrouwde metgezel of goede vriend aan hun borst te drukken.

Van tijd tot tijd ontmoet u wellicht een doofstomme die met zijn opmerkelijke slimheid en intelligentie uw interesse en sympathie weet te wekken, maar de moeizame en problematische conversatie met hem staat een gelijkwaardige en open vriendschap als een onoverkomelijke barrière in de weg. Zo drijft u hem tot het zoeken van gezelschap in zijn eigen kring van ongelukkigen, want alleen in deze klasse vindt hij gelijkwaardigheid, hoe relatief dan ook. Vervolgens wordt hem dan zijn eigenaardige 'klikjesgeest' verweten.

Zijn kruis wordt nog vergroot door de onnatuurlijke methoden die hem ter 'educatie' worden opgedrongen, methoden die zijn geest in groei belemmeren en breken door hem, nog jong en hulpeloos, te isoleren in de instituten en scholen die zijn opgericht voor hem en zijn soort.

Zijn eigenaardigheden en groteske kenmerken zijn gecreëerd door u - een van de met spraak gezegende gelukkigen. Ze zijn veroorzaakt door uw onbekendheid met de werkelijke situatie, en uw onopzettelijk negeren van zijn schrijnende behoeften. Tel bij uw lijst van fouten **onverschilligheid** niet op - het zou u onwaardig zijn. In het verleden bent u altijd misleid door zijn uiterlijke verschijning, door de wijsheden die u worden overhandigd door zogenaamde experts, goedbedoelende maar onwetende filantropen en door parasieten die rijk en vet worden over zijn rug. Daarnaast bent u misleid door de kalmte van de getroffene zelf, die doorgaans niet in staat is zijn grieven overtuigend te presenteren.

Ik realiseer mij dat de taak die ik op mij heb genomen kolossaal is: het scheppen van een tumult zo groot als mogelijk is binnen mijn zeer beperkte beheersing van de taal. Dit tumult moet in verhouding staan tot het enorme onrecht dat ons, de doven, wordt aangedaan. Misschien dat hoe luider het is, hoe eerder het wordt gehoord, en hoe sneller ons SOS wordt beantwoord.

Ik verontschuldigd mij niet voor de onaangename waarheden die ik u ga brengen; noem het vuilspuiten zo u wilt, maar het vuil is door u zelf verspreid, hoe onbewust en onopzettelijk ook. En zeer zeker is het aan elk van u uw deel te

aanvaarden in het opruimen ervan. Geen mens kan dit alleen. Al wat binnen mijn macht ligt, is uw aandacht vestigen op de aanwezigheid ervan.

Ik hoef mijn woorden niet op een goudschaal te wegen, of vluchtig aan de etterende zweren voorbij te gaan uit een misplaatst gevoel van respect, en zal dat ook niet doen. Noch zal ik rekening houden met oppervlakkige, gekwetste gevoelens. Uw goed- of afkeuring in deze zaak is voor mij van geen belang. De ernst van de situatie overstijgt de persoonlijke belangen van elke persoon of groep.

Wellicht voelt u zich getroost wanneer ik u verzeker dat er nu wel degelijk een REMEDIE bestaat voor deze zweren - een betrouwbaar geneesmiddel, niet alleen voor de problemen van de doven maar ook voor de problemen van de andere gekwelden op deze aardbol. Het bestaan ervan is mijn reden en rechtvaardiging voor het schrijven van dit boek.

Ware het niet vanwege deze Remedie, dan had ik mijzelf net zo lief levend gevild als deze kolossale taak op mij te nemen. Had ik niet van het bestaan van deze Remedie geweten, dan had ik wellicht de huidige situatie geaccepteerd als een niet te vermijden of te verhelpen rampzaligheid. Dan had ik mij, zoals zo vele anderen, zelfgenoegzaam gewenteld in het veilige vertrouwen dat deze toestand door een ondoorgrondelijke Voorzienigheid werd veroorzaakt. Nu weet ik dat de Remedie altijd vlakbij is geweest, maar de werkelijke waarde ervan voor de mensheid is nog nooit serieus in overweging genomen.

Mijn onderzoek en redeneringen over dit onderwerp hebben mij langs vele zijwegen geleid, waar achter elke bocht weer nieuwe wonderen opdoemden. Wonderen die door de universele toepassing van deze remedie werkelijkheid konden worden - wonderen die eenvoudig verblinden door hun pracht. Het zijn ontdekkingen als deze die mij de kracht hebben gegeven door te gaan met dit ondankbare, vaak hartbrekende werk. Ik ben er nu van overtuigd dat de gehele maatschappij bij deze remedie gebaat zal zijn.

DE REMEDIE? WAT IS DAN DIE REMEDIE?

Het was een geschenk van God aan het Heelal, aan de gehele mensheid, al voor de Eeuwigheid begon. Het is gebruikt door ieder levend wezen, mens zowel als dier - en mogelijk door planten ook - al sinds het begin van de mensheid. Het is gebruikt door wilden overal, door onze Amerikaanse Indianen, die het in tegenstelling tot ons wel op waarde wisten te schatten. De doven hebben een vaag idee van de werkelijke waarde ervan; onder elkaar gebruiken zij het vrijwel exclusief, maar de waarde ervan wanneer iedereen het zou gebruiken, hebben zij over het hoofd gezien.

In beperkte mate gebruiken wij het allemaal. Het enige probleem is dat wij nooit genoeg hebben nagedacht over de voordelen ervan voor onszelf. Wij gebruiken het slechts mondjesmaat en druppelsgewijs. Mijn voorstel is het vanaf nu in

grote, gezonde doses te nemen.

Laat mij, voordat ik verder ga met een uitleg van de Remedie, een diagnose stellen van de kwalen waaraan wij lijden. Dan zal duidelijk worden hoe dit gezegende geneesmiddel het best kan worden toegepast.

DE DOVEN

DOOFHEID is een catastrofe die ons op vele verschillende manieren onverwachts treft, meestal door ziekte of ongelukken na de geboorte. Zo'n veertig procent van de doven is zo geboren; ongeveer een zelfde percentage is doof geworden door roodvonk, de rest op alle leeftijden door meningitis, toevallen, catarre, griep, hersenkoorts, ongelukken enzovoort.

Tachtig procent is doof voordat zij de leeftijd van zes jaar hebben bereikt. Onder de resterende twintig procent bevindt zich een aantal soldaten waarvan het trommelvlies is geruïneerd door granaatontploffingen, kanonvuur of andere grote explosies. Er zijn geleerden die stellen dat door het steeds maar toenemende geluid dat wij produceren, de mensheid in de niet zo verre toekomst een ras van doofstommen dreigt te worden.

De doven zijn door de officiële autoriteiten geïnclassificeerd en in groepen ingedeeld, met onderscheidende namen als 'doof', 'doof en stom', 'doof en spraakloos', 'doofstommen', 'stommen', 'hardhorenden' enzovoort.

In het belang van de eenvoud en een beter begrip heb ik de gehele dovenbevolking naar eigen inzicht ingedeeld in twee afzonderlijke klassen- **doofstommen** en **semi-stommen**. Met de term **doofstom** wil ik diegenen aanduiden die ofwel doof zijn geboren, ofwel doof zijn geworden **voordat** zij de leeftijd van zes jaar hadden bereikt. Met de term **semi-stommen** bedoel ik degenen die doof zijn geworden **na** hun zesde jaar. Ik wil nadrukkelijk uw aandacht vestigen op de verschillen tussen deze twee klassen van doven, om u duidelijk te maken hoezeer u in uw onwetendheid bent misleid door de zogenaamde experts, en dan vooral diegenen die zichzelf 'puur-oralisten' noemen en zich bezighouden met het opleiden en grootbrengen van **dove kinderen in het algemeen**.

In dit land worden de meeste doven in de schoolgaande leeftijd naar een Instituut voor Doven gestuurd, zoals die door vrijwel iedere staat zijn ingesteld en tegen torenhoge kosten worden onderhouden. Sommige staten hebben verschillende Instituten. De kosten voor het onderhouden ervan lopen op tot miljoenen dollars per jaar. Daarnaast bestaan er privéscholen, door rijke ouders gesteund, en deze worden 'Puur Orale Scholen' genoemd, daar zij exclusief de 'puur-orale' methode gebruiken en het vingeralfabet en de gebarentaal hebben uitgebannen. Dan is er nog de unieke Universiteit voor Doven in Washington, D.C., de enige ter wereld in zijn soort. Deze wordt door de Nationale Regering gesteund.

Al deze scholen worden geacht een goede opleiding te geven aan al hun leerlingen. Maar is dat zo? Ik, als doofstomme die door de molen is gegaan, kan die vraag beantwoorden door u, zo beknopt mogelijk, te vertellen over enkele van mijn eigen ervaringen als leerling aan één van deze instituten.

Het is gebruikelijk een werk pas te beoordelen op zijn verdiensten nadat het is volbracht, en weinig acht te slaan op oorzaken wanneer de resultaten onbevredigend zijn. Dit geldt nog sterker wanneer het werk er één is waarvan de meerderheid niets weet. Zo zwaar en ingewikkeld is de kunst van het opleiden en grootbrengen van dove kinderen, dat men zich zelden zal belasten met het nauwkeurig onderzoeken van methoden. Die taak laat men graag over aan de Wetgever, de Raad van Onderwijs, en andere dienaren wier plicht het is te waken over deze door de belastingbetaler in stand gehouden instituten. En hebben deze lichamen hun plichten trouw vervuld? Het meest waarschijnlijk lijkt dat zij, net als u, eerder in verwarring dan op de hoogte zijn. Ik durf te stellen dat wat ik u ga vertellen zal verbijsteren, want ik ben, mij dunkt, één van de zeer weinigen die op zich heeft genomen de slachtoffers een stem te geven. De doven hebben recht op evenveel consideratie van uw kant als elk ander van uw burens. Kunt u, met zuiver geweten, hen weigeren te helpen als u weet wat daarvoor nodig is?

Leid niet uit het voorgaande af dat mijn bedoeling is uw blik slechts op de zwarte kant van het verhaal te richten. Ik zal u ook de andere zijde tonen, waar hoop wel degelijk gloort. Eén lichtend baken is de oorsprong van het onderwijs aan doofstommen. Dit was van grote schoonheid, zielroerend, veelbelovend. Ik kan geen lof genoeg toekennen aan de moed, de vooruitziendheid en de toewijding van hen die pionierden in het onderwijs aan doven.

Eer en roem komen aan diverse lieden toe, maar één verdient mij dunkt de hoogste eer: Abbé de l' Epée, een Franse priester uit de 18e eeuw. Hij is degene die wordt beschouwd als uitvinder van het handalfabet en de gebarentaal zoals die nog steeds in Amerika worden gebruikt, een methode die moeilijk te verbeteren is.¹ Het werkelijke begin van onderwijs aan doven dient hem te worden toegerekend. Hij had enkele briljante leerlingen, met als meest vooraanstaande Dr. Thomas Hopkins Gallaudet, die het systeem als eerste in Amerika introduceerde. Maar hun werk werd op een haar na in de kiem gesmoord door valse predikers van het puur-oralisme, die overal als paddenstoelen uit de grond kwamen - giftige paddenstoelen wel te verstaan. Sindsdien is het echte onderwijs steeds verder verkommerd, en vandaag de dag lijkt het de uitroeiing nabij.

¹ Ballin vergist zich hier. Het in Amerika en Frankrijk algemeen gebruikte met één hand gespelde vingeralfabet is waarschijnlijk voor 1600 in Spanje ontstaan. De Amerikaanse Gebarentaal (ASL) is ontwikkeld vanuit gebaren die door dove Parijzenaars werden gebruikt, enkele gebaren die door De l'Epée en Laurent Clerc werden ontwikkeld, en gebaren die in het begin van de 19e eeuw door Amerikaanse doven werden gebruikt. *Red.*

IK WORD LEERLING

BIJ HET PRESENTEREN van mijn ervaringen als leerling zal ik trachten van mijzelf een samenstelling te maken van alle doofstommen in dit land, om zo tot een gemiddelde van al hun verschillende karakters te komen. De school die ik bezocht zal eveneens worden samengesteld uit de velen van zijn soort. Voor wat betreft de methoden voor het onderwijzen en verzorgen van dove kinderen is er, behalve in kleine details, ongeveer evenveel verschil te vinden als tussen Tweedledee en Tweedledum, de tweeling uit Alice in Wonderland.

Ik werd doof op een leeftijd van drie jaar, als gevolg van roodvonk. Sindsdien heb ik nooit meer stemmen gehoord, noch muziek of enig ander geluid - zelfs kanongebulder hoor ik niet meer. Wel kon ik trillingen voelen, en nog steeds, als die mijn bewustzijn bereikten via andere lichaamsdelen zoals mijn voeten of mijn handen. Dit bewustzijn van geluid is uiteraard zeer zwak, vergeleken met gezonde oren. Bewegen deze trillingen slechts de lucht, dan blijft het voor mij stil als in Toetanchamons graf. Wanneer ik in een drukke straat mijn ogen sluit, dan waan ik mij in een grot in de woestijn.

Mijn ouders waren heel gewone mensen. Zoals te verwachten waren zij diep geschokt en buiten zichzelf door de rampspoed die mij trof. Nooit eerder hadden zij een dove gezien, of zelfs maar gehoord van hun bestaan. Met simpele, lompe gebaren die wij zelf bedachten slaagden wij erin elkaar op zeer armzalige wijze enigszins duidelijk te maken wat wij wilden. Had mijn familie het handalfabet gekend, dan was de situatie wellicht in enige mate verlicht. Dan hadden zij iets kunnen doen om mijn geest te stimuleren en actief te houden gedurende mijn eerste kinderjaren.

Zoals de situatie was, stonden zij met lege handen - letterlijk. Hun onwetendheid was een blunder - een blunder die aan misdadigheid raakt. Door dit gebrek aan kennis verwaarloosden zij de ontwikkeling van de zenuwcentra die mij in staat zouden stellen een gesproken of geschreven taal te begrijpen. Deze zenuwcentra degenereerden en stierven af, zoals dat gaat met ieder ander lichaamsdeel dat niet meer wordt gebruikt. Ook anderen hebben onder deze atrofie geleden, en ik geloof dat die in grote mate verantwoordelijk is voor de onophoudelijke problemen waar de getroffen en hun hele leven door worden achtervolgd. De ervaringen die ik u ga presenteren zullen deze overtuiging zeker staven. Ze zullen u overtuigen van de absolute noodzaak dove kinderen lezen en schrijven te leren, en geen uitstel meer te dulden.

Mijn ouders deden wat zij konden om mijn bestaan zo plezierig en gemakkelijk mogelijk te maken, alsof zij hun blunders zo goed konden maken. Ze lieten mij grotendeels over aan mijzelf, aan mijn streken en mijn nukken, nooit beteugeld, nooit bestraft. Mijn lichamelijke verzorging liet niets te wensen over, ik werd geknuffeld en verwend, maar mijn geestelijke ontwikkeling werd schandelijk

verwaarloosd, vier jaar lang - vier tragische jaren lang. Op een leeftijd van zeven jaar was mijn geest voor wat betreft geschreven, gedrukte of gesproken taal een loze, blanco leegte. Maar daaruit volgt niet noodzakelijkerwijs dat ik dom was, of zwak begaafd.

Ik zal u, om mijn vermogen tot redeneren in mijn kindertijd te illustreren, een kleine anekdote navertellen, één van de vele die ik mij tot op de dag van vandaag herinner. Wat ik u ga vertellen is meer dan een halve eeuw terug gebeurd.

Toen ik vijf of zes was nam mijn broer, horend en twee jaar ouder dan ik, mij regelmatig mee naar de bakker een straat verderop. Na vele tochtjes naar de winkel werd ik genoeg vertrouwd om alleen brood te gaan halen. Mijn moeder schreef enkele woorden op een stukje papier, vouwde er een stuiver in en stopte beide in mijn kindervuist. Met gebaren waarschuwde ze mij de munt goed vast te houden, niet te verliezen en thuis te komen met een brood. Ik bracht de boodschap er zo goed vanaf dat ze mij een aai over mijn bol gaf en mij er enkele dagen later opnieuw op uitstuurde met een zelfde boodschap. Ditmaal vouwde ze het briefje om vijf centen heen. Ik was een grote zoetekauw, en stopte onderweg dus bij mijn favoriete snoepwinkel, pikte een cent en kocht een handjevol lekkers.

Vervolgens stapte ik, gelukkig kauwend, binnen bij de bakker. Ik gaf hem het stukje papier, en de overgebleven vier centen. Hij wist dat ik doof was, en verspilde geen tijd aan een discussie met mij. Rustig schreef hij iets op een ander papiertje en gaf dat mee met het brood. Bij thuiskomst vroeg mijn moeder wat ik met de ontbrekende cent had gedaan. Ik biechtte mijn zonde op, en werd beloond met een stevig pak slaag, plus dreigementen met zwaardere straffen. Ik was diep onder de indruk en stomverbaasd over haar onbegrijpelijke helderziendheid. Hoe was ze erachter gekomen? Dat zette mij diep aan het nadenken. Vaag begon ik een verband te vermoeden tussen het briefje van de bakker en mijn pak slaag. Op mijn volgende boodschap probeerde ik iets uit: ik pikte een cent, kocht mijn snoepgoed en het brood, maar ditmaal gooide ik het akelige briefje van de bakker weg. Toen ik thuiskwam met het brood wachtte ik, met kloppend hart, af wat mijn moeder zou doen. Ze lachte me vriendelijk toe, en aaide me over mijn bol. Mijn list was een groot succes - ik had het goed geraden. Van toen af aan stal ik bij iedere boodschap een cent. Wat smaakten de toffees mij goed!

Maar deze streek liep niet altijd zo schitterend af. Na de vijfde keer liep de bakker met me mee naar huis en sprak met mamma. Wat toen volgde kan maar beter achter het doek verborgen blijven. Maar de pijn in mijn zitvlak drong door tot mijn hoofd, en zette dat aan het nadenken. Zo leerde ik al vroeg dat zonden niet onbestraft blijven. Niet altijd.

Misschien dat mijn verhaaltje voor deze stelling niet relevant lijkt, maar ik kan u

verzekeren dat het heel belangrijk is. Het illustreert het belangrijkste punt - dat gehoorverlies geen invloed heeft op het redeneervermogen of de intelligentie van het slachtoffer. Tenzij de ziekte of het ongeluk waardoor de doofheid is veroorzaakt de zenuwcentra heeft vernietigd, heeft de algemene gezondheid van het slachtoffer er niet onder te lijden. Maar alle communicatie via de oren is voor hem afgesloten.

Ten langen leste brak mijn eerste schooldag aan. Die vreselijke dag. Nu zou ik een van de miserabele gevangenen worden, wegwijnend terwijl buiten de zon scheen.

Het door mij bezochte Instituut was mijlenver gelegen van mijn huis, een reusachtig, dreigend uitziend gebouw, waar behalve vijfhonderd leerlingen honderd man leiding, onderwijzers, huishoudelijk personeel enzovoort woonden - een heel leger in mijn kinderogen.

Het verdriet van mijn ouders is met geen pen te beschrijven. Maar zij waren er oprecht van overtuigd dat dit voor mij het beste was. Ze hadden niets anders kunnen doen.

En mijn eigen gevoelens? Op de prille leeftijd van zeven jaar werd ik in het diepe gegooid. Jongens in alle leeftijden, van zeven tot vijftwintig, allen gebarend en grimassen trekkend als apen; en ik was gedoemd om veertien jaar lang op intieme voet met hen samen te leven. Oh, wat was ik misselijk van heimwee! Ik was er zo ziek van dat ik twee dagen doorbracht in de ziekenboeg. Vervolgens werd ik onder strenge discipline gezet. Regels hier, regels daar, regels overal. Discipline! Discipline! Gehoorzaamheid!

Er zijn er die zeggen dat discipline voor kinderen noodzakelijk is en goed. Ik ben het daarmee niet oneens. Maar ik durf wel te stellen dat het in deze instituten te ver wordt doorgevoerd; meer dan de helft ervan is een excuus om de lasten voor de leiding te verlichten, en niet voor het onderwijs of het welzijn van de leerlingen. Onvermijdelijk, misschien, gezien de moeilijkheden die het bewaren van de orde onder dove leerlingen met verschillend karakter en temperament met zich meebrengt.

Klein, zwak en hulpeloos legde ik mij bij het onvermijdelijke neer. Net als andere leerlingen raakte ik geleidelijk aan mijn nieuwe omgeving gewend. Jazeker, ik leerde hun manier van leven waarderen, er zelfs van te houden. Houd iemand lang genoeg als slaaf, en hij zal uiteindelijk genegenheid opvatten voor zijn ketenen. Men hoort zelfs wel van langgestrafte gevangenen, die na vrijlating smeken weer terug te mogen naar hun oude cel. Iets gelijksoortigs is er de reden van dat zo vele doofstommen met trots en genegenheid achter hun 'geliefde Alma Mater' staan. Zij noemen dit loyaliteit. En ook ik heb dit vele jaren lang verkondigd.

Mocht iemand van u zo ongelukkig zijn geweest in een weeshuis te zijn gestopt, dan kunt u zich het leven van een dove leerling waarschijnlijk zeer goed

indenken. Zijn karakter, manier van denken en kijk op het leven staan voortdurend aan schadelijke invloeden bloot.

En zijn opleiding dan?

Daar komen we in het volgende hoofdstuk aan toe.

MIJN 'OPLEIDING' BEGINT

MIJN EERSTE LES in het klaslokaal bestond eruit dat mijn onderwijzer de letters van het alfabet met zijn vingers vormde, waarna wij hem moesten nadoen. Hij wees naar de gedrukte letters op een kaart op de muur, en legde uit dat die overeenkwamen met de letters die mijn vingers moesten vormen.

Ik vond het allemaal prachtig, en uiterst interessant. Nooit eerder had ik van het bestaan of de betekenis van letters geweten. Het kostte me een hele week om de zesentwintig letters van het alfabet te leren. Vervolgens leerden we de letters samen te voegen en te combineren tot de namen van eenvoudige dingen, zoals aap, noot, boom, roos, enzovoort, door de woorden te vergelijken met de dingen, of een afbeelding daarvan. Hier hield ik me het eerste jaar mee bezig. Men vond dat ik goed vooruitging. Veel leerlingen kostte het jaren voordat zij een eenvoudige woordenschat beheersten.

Om te begrijpen voor welke gigantische opgave ik stond, zou u mijn situatie eens moeten vergelijken met de uwe op diezelfde leeftijd. Al sinds uw geboorte werden woorden, zinnen, hele alinea's in uw oren gegoten, en u herhaalde ze zonder noemenswaardige inspanning. U kende de betekenis van vele woorden, lang voordat u naar school werd gestuurd. U hoefde alleen maar te leren de woorden, waarvan u de betekenis al wist, te spellen en te schrijven.

Voordat ik naar school ging, dacht ik alleen in beelden of ideeën - nooit in woorden. Op school moest ik hersenen leren gebruiken die voor wat betreft woorden waren geatrofieerd.

Wilt u mijn situatie echt begrijpen, probeert u zich dan eens voor te stellen dat u op een veel latere leeftijd, zeg vijftien jaar, een nieuwe taal zou beginnen te leren, bijvoorbeeld Frans. U hebt het misschien nog nooit eerder horen spreken of op schrift gezien. Wanneer u merkt dat deze taal slechts twee geslachten kent, mannelijk en vrouwelijk, en dat onzijdig niet bestaat, bent u waarschijnlijk stomverbaasd. Mogelijk vloekt u als het tegenvalt het juiste geslacht voor uw lidwoorden te kiezen, en raakt u wanhopig bij het zoeken naar de juiste meervoudsvorm. Ook worstelt u met de opgave uw zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden, voornaamwoorden, werkwoorden enzovoort het juiste geslacht en aantal, de correcte tijd en wat al niet mee te geven. U raakt in de war bij de werkwoordsverbuigingen, en dan vooral die akelige onregelmatige werkwoorden. U wordt waarschijnlijk woedend wanneer u de eindeloze variaties ontdekt in idioom, streektaal en de betekenis van woorden in verschillende situaties. Maar u houdt hardnekkig vol, zo'n tien jaar lang, en na die tijd bent u teleurgesteld

omdat u niet in staat bent vloeiend Frans te spreken met het accent van een geboren Parijzenaar. Als iemand u in deze situatie zou vertellen dat u faalde omdat u **dom** bent, had u hem dan niet het liefst in zijn gezicht geslagen? Toch is dat precies wat men zegt over een doofstomme die niet in staat is zijn 'moedertaal' te leren. De onnadenkenden weten niet dat er voor een doofstomme niet zoiets als een **moedertaal** bestaat. Zij realiseren zich niet dat de taal die hij leert veel moeilijker is dan Frans voor u zou zijn. Zijn moeilijkheden worden nog vergroot doordat hij enkel via zijn ogen moet leren, en moet studeren in de ontmoedigende omgeving van zijn school.

Wat een gezegend respijt was mijn zomervakantie en terugkeer naar huis. Maar veel te snel naderde de gevreesde dag van mijn terugkeer naar school. Ik werd - nog net niet met geweld - teruggebracht naar het instituut.

In het tweede jaar moest ik het verschil leren tussen enkelvoud en meervoud van een woord. Ik herinner mij mijn oprechte ijver om te leren, en de moeite die mijn onderwijzer zich getroostte. Hij was onderbetaald en overbelast met een veel te grote klas - zo'n dertig jongens en meisjes, verschillend als maar kan, en allen ondeugend als een kooi vol apen met peper onder hun staart.

De woorden dansten en tolden in mijn hoofd terwijl ik ze probeerde de baas te worden - jongen-jongens, meisje-meisjes, man-mannen, (waarom geen mans?), boom-bomen, oom-ooms, ongelofelijk dat die meervoudsvormen zo van elkaar verschilden. Kind-kinderen. Had ik niet ergens een uithangbord gezien met 'Kinders' erop? Wat was er nu goed? Mijn verwarring steeg. Mijn onderwijzer raakte uit zijn humeur. Hij was er net in geslaagd de orde in de klas enigszins te herstellen. Plotseling kreeg ik de beurt en droeg hij me, dreigend kijkend, op om de naam van een zeker dier op het bord te schrijven. Hij maakte met zijn grote handen gebaren alsof er iets uit zijn voorhoofd stak. 'Koe' krabbelde ik.

'Goed. En nu het meervoud?' vroeg hij mij, terwijl hij tien vingers spreidde.

Ik wist het niet meer. Hij keek zo vreselijk streng. Wat zou het meervoud kunnen zijn na die klinkers? Bibberend nam ik uiteindelijk de gok, en voegde een s toe aan het woord, zodat er nu 'Koes' op het bord stond.

De onderwijzer was niet onder de indruk, en schold mij de huid vol. 'Stomkop! Luijaard! Hoe dom kan je zijn!' - en gaf me een klinkende draai om mijn oren. Tegenwoordig kan ik de gevoelens uit mijn kindertijd in woorden uitdrukken. Ik herinner me hoe vreselijk ik het vond mijn lessen in mijn gezicht gesmeten te krijgen. Hoe het leek of al die woorden, die mij nooit iets hadden kunnen schelen, waren uitgevonden met als enig doel mij te kwellen en te pijnigen. De straffen die ik kreeg, werden uitgedeeld voor vergrijpen die ik mijns inziens nooit had gepleegd. Voor mij was het de grofste wreedheid en onrechtvaardigheid van slechte mensen. O wat was ik opstandig, schoppend en schreeuwend van woede. Wat haatte ik mijn school, mijn onderwijzer, de hele schepping! Ik voelde mij zo miserabel, had zo'n heimwee naar mama, dat ik behoorlijk

ontspoorde. Voor vele daaropvolgende jaren werd ik gezien als een van de stoutste jongens van de school, en zo werd ik dan ook behandeld. Regelmatig stond ik op de 'zwarte lijst'. Mijn vrije zaterdagen behoorden tot het verleden. Ik werd verplicht ze binnenshuis door te brengen met het bestuderen en uit mijn hoofd leren van hoofdstukken uit de Bijbel. Die moest ik dan schriftelijk herhalen, woord voor woord, zonder ook maar één woord ervan te begrijpen - als een papagaai. De Bijbel heb ik daardoor hartgrondig leren haten - een haat waar ik me maar moeilijk overheen kon zetten.

Maar wat kon ik eraan doen? Ik was een gevangene. Wat hadden mijn ouders eraan kunnen doen, zelfs al hadden ze van mijn omstandigheden geweten of gehoord? Ik kon het niet uitleggen, aan hen noch aan iemand anders. Ik wist niet hoe. Onthoud wel dat de leiding volledig bepaalt wat er in het instituut gebeurt, en dat de Raad van Bestuur zeer weinig afweet van het onderwijssysteem, en zelden tussenbeide komt.

Kent u de gebruikelijke samenstelling van zo'n Raad? Laat mij herhalen wat ik, lang nadien, over hen in een artikel voor een tijdschrift heb gezegd:

Deze Instituten worden geleid door zichzelf in stand houdende Bestuursraden, bestaand uit horende mannen, die worden gekozen zonder enige inmenging of raadpleging van doven. Deze bestuursleden danken hun positie aan hun reputatie en capaciteiten als vooraanstaand bankiers, handige makelaars in onroerend goed, invloedrijke politici en vele andere kwalificaties die niets van doen hebben met het opleiden van doven. Ze komen van tijd tot tijd bijeen om financiële verslagen aan te horen, moties aan te nemen en beleidsmaatregelen te treffen, zonder ooit een dove bij hun vergaderingen uit te nodigen om met zijn ervaringen of zienswijzen het onderwijs en welzijn van de dove kinderen te trachten te verbeteren. Wanneer u dit in twijfel trekt, probeert u dan eens ze te 'storen', en zie wat er gebeurt. Ze zullen u, zoals ze eerder hebben gedaan, met koude, stille, trotse minachting negeren. Voor hen zijn wij, de doven, slechts stommelingen die niet weten wat goed voor ze is. Een mooi plaatje, nietwaar? Hopeloos?

Hopeloos, vraag ik opnieuw? Dat staat nog steeds te bezien. - The Jewish Deaf, mei 1923.

IK BOEK 'VOORUITGANG'

NA VERSCHEIDENE JAREN bereikte ik het punt waarop ik geacht werd het gevecht met de grammatica aan te kunnen gaan. Geheel in lijn echter met mijn eerdere, kinderlijke besluit liet ik de woorden simpelweg rond mijn hoofd drijven en fladderen, zonder er acht op te slaan, zonder ze te trachten te vatten.

'Besluit' is misschien niet het juiste woord in dit geval, want mijn ambitie mezelf in andere richtingen te ontwikkelen was onverminderd sterk. Met mijn hersenen

was niets aan de hand, behalve misschien het eerder genoemde, onverklaarbare atrofiëren van de centra die met het verwerven van taal zijn gemoeid. Het Engels - mijn moedertaal - leek zich zoals altijd mijlenver buiten mijn bereik op te houden. Het wilde, of kon, er bij mij niet in.

Zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijk naamwoorden en bijwoorden kronkelden en tolden met al hun gehate familieleden om elkaar heen, als heksen op een stormachtige sabbatnacht, mij verbijsterd achter zich latend met een bonkend hoofd. Ik zat daar maar, apathisch en met lege blik, mijn geestesoog stijf dicht. Ik was geestelijk te uitgeput om zelfs maar na te willen denken. Voor mij waren deze lessen oneindig meer verwarrend dan het verbuigen van onregelmatige Franse werkwoorden voor u zou zijn. U zou tenminste nog zijn geholpen door de Engelse grammatica die u al kende. Ik had geen achtergrond - niets om op af te gaan.

Ik leerde fragmentarisch wat geschiedenis, aardrijkskunde, wiskunde en dergelijke, maar was als gewoonlijk mentaal te geatrofieerd om belang te stellen in nòg meer, steeds maar meer moeilijke woorden, hun complexe, ingewikkelde betekenissen en ontelbare gradaties, tonen en dubbele betekenissen. Waar ik wel een grote vooruitgang in boekte was het begrijpen van verhalen die in gebaren werden verteld. Dan waren ze interessant, betoverend zelfs, al kon me nauwelijks namen van personen of plaatsen, of datums herinneren.

Mijn onderwijzers hadden inmiddels hun pogingen opgegeven mij mijn lessen schriftelijk te laten herhalen. Voor hen was ik een hopeloos geval, lui, obstinaat of simpelweg dom. Ze voelden zich als de spreekwoordelijke boer die het paard tracht te laten drinken tegen zijn wil. Afgemat als ik was door de monotone saaiheid van stompzinnige oefeningen in de klas waren de pauzes en andere onderbrekingen van de les een meer dan welkome afwisseling. Ik rende en speelde en vergat meteen weer het weinige dat ik op school had 'geleerd'.

In onze gesprekken communiceren wij, de doofstommen, enkel en alleen door gebaren. Voor ons is het de meest natuurlijke, de meest gemakkelijkste en de mooiste taal. Het spellen van woorden is, wanneer wij onder ons zijn, volledig taboe. Zelfs personen en plaatsen krijgen een eigen gebaar. Maar zelden komt het voor dat dit niet praktisch is. Het zal u waarschijnlijk verbazen dat er een gebaar bestaat voor vrijwel elke stad en ieder land.

Zo stonden de zaken ervoor tot het moment dat een **semi-stomme** bij mij in de klas kwam te zitten. Toen deed zich iets ongebruikelijks voor. De invloed die hij op me had, zal ik op een later tijdstip en afzonderlijk behandelen.

In een eerder hoofdstuk heb ik het verschil uitgelegd tussen een **doofstomme** en een **semi-stomme**, die van elkaar verschillen als een zangkanarie en een bulldog. De doofstomme is zoals ik heb beschreven in deze samengestelde versie van mijzelf. De ander, doof geworden na zijn zesde jaar, heeft in zijn hersenen een ontwikkeling ondergaan die hem in staat stelt de herinneringen

aan wat hij via zijn oren heeft gehoord en geleerd, te behouden. Hij is gemakkelijker te onderwijzen, haast net zo gemakkelijk als een gewoon kind. Veel van de semi-stommen bij mij op school waren doof geworden op een leeftijd van tien, vijftien, zelfs achttien jaar of ouder. Velen van hen hadden scholen voor horenden bezocht, enkelen de middelbare school, een enkeling de universiteit. Zij waren de lievelingen van de onderwijzers en leiding. Zij werden in feite als lokaas gebruikt, om het kritiekloze en lichtgelovige publiek te bedriegen en misleiden.

De semi-stommen vormen, zoals gezegd, twintig procent van alle doven. Mijn school telde vijfhonderd leerlingen, onder wie ongeveer vierhonderd doofstommen en honderd semi-stommen. Altijd waren het die laatste honderd die bij gelegenheden tot **voorbeeld** werden gesteld. Zij waren de enigen die werden vertoond aan bezoekers en ouders van dove kinderen die zich voor toelating aan kwamen melden. De leiding legde nimmer het verschil uit tussen deze twee klassen, als ze dat konden vermijden. Zij wekten onder de bezoekers opzettelijk de indruk dat deze **semi-stommen** hetzelfde waren als **al** de andere leerlingen, en dat deze hun opleiding volledig aan de school te danken hadden. Geen wonder dat de bezoekers onder de indruk waren van hun beheersing van het Engels en hun uitgebreide kennis van geschiedenis, aardrijkskunde en de actuele gebeurtenissen. De vertoning verschilde in vrijwel niets van een gewone school voor de horenden. Waar de bezoekers gewoonlijk het meest versteld van stonden, was hoe goed deze leerlingen konden spreken. Hun spraak was duidelijk, natuurlijk en perfect gemoduleerd. Deze bezoekers kwamen thuis vol lof over de wonderen die ze hadden aanschouwd, en prezen het 'geweldige' systeem, waarmee alle dove kinderen werden opgeleid, de hemel in!

Een enkele maal liepen bezoekers een doofstomme leerling tegen het lijf, een **stomme** dus, in die andere betekenis van het woord. Maar de leiding van het instituut raakte nooit in verlegenheid; zij speelden het spel al lang, en hadden hun uitleg al klaar. Hun favoriete uitleg was dat deze 'stommen' een 'uitzondering' waren, de 'ongelukkige slachtoffers van ziekten of ongelukken die zowel hun gehoor als hun geestelijke vermogens hadden geschaad'. 'Zo geboren, mevrouw'; 'slecht karakter, meneer'; 'weigert koppig te leren', 'achterlijk geboren', 'kind van gedegenererde buitenlanders', 'product van de sloppenwijken', en gelijksoortige leugens al naar gelang de situatie.

Als gevolg van deze zwendelarij is het publiek noch veilig, noch goed geïnformeerd. Het systeem roept verkeerde reacties op. Dankzij de lokeenden die hen werden voorgesteld, werd bij de ouders de indruk gewekt dat de school hun doofstomme kinderen **duidelijk spreken** kon leren. Ze hadden ze toch met eigen ogen gezien, met hun eigen oren gehoord, die fantastische 'oraal onderwezen' **doofstomme** leerlingen? Zij zijn onmiddellijk 'gewonnen' voor dit onderwijssysteem.

In plaats van af te gaan op de uitleg en het advies van de schoolleiders die hen vertellen dat hun kinderen gebaat zullen zijn bij de 'gecombineerde methode', waarbij gebruik wordt gemaakt van gebaren en het handalfabet, dreigen de ouders hun kind naar de school te sturen die claimt dat zij **allen** oraal spreken kan aanleren via de puur-orale methode.

Oprechte schoolleiders worden tegen beter weten in gedwongen toe te geven en de puur-orale methode binnen te laten, totdat deze het gecombineerde systeem verdringt. Ik zeg gedwongen, want de school zou anders worden gesloten. Deze puur-orale methode begon op de school die ik bezocht de andere te verdringen. Op deze methode kom ik nog terug.

WORSTELING MET TAAL

EEN VAN DE kwalijkste zaken die men dove kinderen aandoet is hen te dwingen gedwongen onder één dak samen te leven. Daar komen zij niet in aanraking met de gewoonten, gebruiken of manier van leven van de normale mensen, met wie zij na het verlaten van de school moeten omgaan. Onder dat ene dak leven zij vijftien jaar of langer, dag in dag uit in nauw contact met elkaar. Zoals de meeste kinderen leren zij in vijf minuten meer van elkaar dan in een hele week van hun onderwijzers. En wat leren ze dan wel? U kunt zich het juiste antwoord gemakkelijk voorstellen. Zeer zeker geen goede manieren of taal. Door deze manier van leven ontwikkelen zij de typerende lompe hebbelijkheden - hebbelijkheden die hen nog verder doen afstaan van hun toekomstige, horende burens.

Maar zelfs in de diepe duisternis van het institutionele leven van de doofstommen zijn altijd wel wat lichtpuntjes. Een daarvan is de aanwezigheid van de semi-stommen, die zonder zich dat te realiseren behulpzaam zijn. Hun beperkte hulp toont aan welk een waarde aan zulke contacten kan worden ontleend, aangezien de semi-stommen dicht bij de horenden staan.

Ik zal u een voorbeeld geven van mijn persoonlijke ervaringen nadat ik op mijn veertiende jaar kennismakte met een semi-stomme.

In die periode kwam de semi-stomme, aan wie ik in een eerder hoofdstuk refereerde, een jongen die ik Tom Wolf zal noemen, bij mij op school en in de klas te zitten. Hij was veertien jaar oud en het voorgaande jaar doof geworden. Vanaf zijn zesde jaar had hij op een gewone school voor de horenden gezeten. Met zijn oneindig veel betere beheersing van het Engels en zijn algemene kennis dwong hij bij de arme 'stommen' bewondering, ontzag en afgunst af. Hij was een van de eersten die mijn latente vermogen tot leren wist op te wekken. We waren afwisselend goede vrienden en bittere vijanden. In het begin was hij niet al te vriendelijk. Zijn nieuwe omgeving vond hij weerzinwekkend; waarschijnlijk dacht hij in een gekkenhuis te zijn beland. Met grote minachting en vernietigende blik keek hij op zijn medeleerlingen neer. Hij geloofde dat ze te

achterlijk waren om iets te leren in de klas. Pas veel later realiseerde hij zich onder welke enorme handicaps de doofstommen gebukt gingen.

Deze Tom Wolf was een ongewoon slimme knaap, en hij heeft veel bijgedragen aan mijn terugkeer naar het rechte pad van het leren. Hij hielp me bij het verbeteren van mijn manieren en mijn taal, voornamelijk omdat ik er slecht tegen kon belachelijk te worden gemaakt. Ik werd tien keer liever in elkaar geslagen dan uitgelachen, en Tom was genadeloos in zijn spot en hoongelach. Nu ben ik hem dankbaar daarvoor.

Mijn medeleerlingen dachten daar helaas anders over. Zijn minachting en air van superioriteit was hun een doorn in het oog. Ze haatten hem om zijn snobistische verwaandheid en veegden de vloer met hem aan. Na verloop van tijd leerde Tom zijn mond te houden en zijn mening over de geestelijk kwaliteiten van zijn metgezellen voor zichzelf te houden. Hij moest een stapje of twee terug doen om tot een verzoening te komen en de vrede met zijn kameraden op het schoolplein te bewaren.

Ondanks de moeilijkheden die de doofstomme als leerling ondervindt, probeert hij wel degelijk te leren, vooral wanneer hij voor de taak staat met horende mensen te communiceren of brieven naar huis te schrijven. Aangezien hij altijd in beelden of ideeën denkt, tracht hij de weinige woorden die hij bijeen kan rapen te dirigeren in een volgorde waarvan hij denkt dat die duidelijk maakt wat hij op het hart heeft, vaak met vreemde en groteske resultaten. Ik geef u enkele voorbeelden:

Een paard zwart groot vang ik sprong terug en rijdde avond vorige gisteren.

Het zal u opvallen dat de woorden worden gerangschikt op volgorde van hun belangrijkheid in de ogen van de spreker. Het paard komt eerst, de kleur ervan daarna, dan de grootte, en zo verder tot het eind.

Als gevolg van zijn schamele succes met grammatica gooit de doofstomme zijn woorden en tijden met overgave door elkaar.

Ik jou zal hoofd slaan als niet stoppen mij lastigvalt. Als jij volgende keer tweede jij grijp kraag gooi raam uit.

Eerder expressief dan elegant, maar de volgorde van gebeurtenissen klopt.

De gemiddelde doofstomme kan weinig met idiomatische uitdrukkingen en verschillende betekenissen van een woord; die glijden van hem af als water van de rug van een eend. Als gevolg daarvan lopen doodnormale, onschuldige situaties vaak tragisch voor hem af. Hier volgt een voorbeeld:

Een lief klein meisje krijgt op een dag een brief van thuis. Na het lezen is ze compleet overstuur. Ze schopt en schreeuwt en huilt dikke, ontroostbare tranen. Na vergeefse pogingen haar te troosten vertelt ze, in gebaren, waarom ze huilt: ze heeft per ongeluk haar kleine broertje gedood. Ze wijst naar de beschuldigende regel in de brief, die luidt: 'Jackie heeft zich dood gelachen om het mooie boek dat je hem hebt gestuurd.'

Een ander voorbeeld, ditmaal buiten school gebeurd:

Een knappe jongeling (doof) gaat bij zijn (horende) liefje op bezoek. Zij schrijft op zijn schrijfblok 'Doe of je thuis bent.' Waarop hij bleek wegtrekt, opspringt en van top tot teen bevend zijn hoed opzet en in grote haast het huis verlaat, van plan om nooit meer terug te keren.

Een zekere doofstomme gaat de kantoorboekhandel binnen om wat schrijfpapier te kopen. Hij probeert met zijn onhandige gebaren aan te geven hoe groot het moet zijn en van welke soort. Na een tijdje begrijpt de winkelbediende wat hij bedoelt, en schrijft 'Narrenkap?'² Een vreselijke ruzie is het gevolg.

Raakt de doofstomme verstrikt in de wet, dan is het leed dikwijls niet te overzien. Vaak geeft hij de verkeerde antwoorden op raadselachtige vragen. Hij zegt 'Nee' als hij in feite 'Ja' bedoelt. Juridische bewoordingen zijn vaak zo ingewikkeld, dat zelfs een horende er moeilijk wijs uit kan worden; welke kans heeft de arme doofstomme dan nog? Nog onlangs werd in Los Angeles een van hen gearresteerd en beschuldigd van een ernstig misdrijf. Tijdens het verhoor door de politie werd slechts schriftelijk gecommuniceerd, en de verklaringen die hij aflegde waren zeer belastend voor hemzelf. Een gevangenisstraf van veertien jaar hing hem boven het hoofd. Gelukkig zag hij kans een capabele tolk in te schakelen, de dochter van een doofstom echtpaar. Nadat zij hem even had ondervraagd drong tot haar door dat hij geheel onschuldig was aan de misdaad waarvan hij werd verdacht. Met veel geduld en doorzettingsvermogen wist zij de rechter van zijn onschuld te overtuigen, en de beschuldigde werd vrijgelaten. De rechter liet later weten dat hij onder de indruk was van de intelligentie van deze man, en dat hij niet begreep hoe deze zo de fout had kunnen ingaan bij het beantwoorden van eenvoudige vragen. Wellicht het vermelden waard is ook dat de rechter nadien geen al te hoge dunk meer had van de instituten die door de staat in stand worden gehouden, en geacht worden de doven een adequate opleiding te geven.

In de voorbeelden die ik u heb gegeven, hebt u kennism gemaakt met personen wier begrip van het Engels even goed was als dat van mij, voor de aankomst van Tom Wolf op mijn school.

PUUR-ORALISME

DE PUUR-oralisten zijn de zogenaamde experts die claimen dat alle dove kinderen kan worden geleerd correct te articuleren en goed Engels te spreken, zonder hulp van de gebarentaal. Hun favoriete theorie is dat de gebarentaal voor dove kinderen op school een handicap is. Vol minachting kijken zij neer op gevallen als die ik u in eerdere hoofdstukken heb voorgesteld, en presenteren hen als bewijs dat de gebarentaal een kind alleen in gebaren laat denken, met

² (Narrenkap of 'Foolscap' is de Engelse naam van papierformaat 'klein folio'. *Noot van de vertaler*)

de veronachtzaming van het Engels als gevolg. Maar zij vergeten erbij te vertellen dat degenen die de orale scholen hebben doorlopen het Engels in de regel nog slechter beheersen. Zij gaan gemakshalve voorbij aan het feit dat een doofstom kind als gevolg van zijn aandoening van kleins af aan alleen in beelden en ideeën denkt, die voor hem de meest natuurlijke vervanging zijn voor spraak. De oplettende lezer zal inmiddels duidelijk zijn geworden dat niet de gebarentaal verantwoordelijk is voor het slechte Engels van de doofstomme. Zijn gebruik van gebaren heeft daar evenveel schuld aan als de pen in uw hand bij het schrijven. In hun pogingen het gebruik van gebaren te onderdrukken binden oralisten het kind als het ware de handen op de rug, zodat hem de mond wordt gesnoerd en zijn natuurlijke uitdrukkingmethode wordt ontnomen. Maar zelfs deze methoden kunnen het gebruik van de gebarentaal niet verhinderen. De pogingen tot onderdrukking staan een gracieuze en gerichte groei en ontwikkeling in de weg, en zijn erger dan in het geheel geen educatie. Volgens 'verlichte' doven zijn de methoden van de oralisten debet aan de slordige, grove, groteske capriolen en bekkentrekkerij van kinderen die op deze scholen zijn grootgebracht. Deze kinderen ontwikkelen, tegen alle pogingen tot onderdrukking in, hun eigen gebaren. Met deze gebaren shockeren zij de preutse buitenstaanders, en voeden zo de vooroordelen tegen het correcte gebruik van de gebarentaal. Eerlijkheid gebiedt mij toe te geven dat sommigen van deze oralisten wel degelijk hoogstaande motieven en de beste bedoelingen hebben. Maar gezien de resultaten zou men hetzelfde kunnen zeggen van Tomas Torquemada van de beruchte inquisitie, de heksenjagers of de ketterverbranders. Zo diepgeworteld is het vooroordeel tegen gebarentaal onder sommige klassen, dat het haast op vervolging neerkomt.

Alexander Graham Bell, de uitvinder van de telefoon, was tot aan zijn dood aanvoerder van de oralisten. Dankzij zijn grote faam en rijkdom en zijn vroegere ervaring als onderwijzer van doven was hij in staat een sterke invloed uit te oefenen op het verspreiden van de propaganda voor de orale methode. Had Mr. Bell de telefoon niet uitgevonden en daarmee faam en rijkdom verworven, dan had zijn mening over dit onderwerp niet meer gewicht in de schaal gelegd dan een ganzenveer in een storm. Onder eminente, ervaren onderwijzers van doven werd hij slechts als een beginneling in dat vakgebied beschouwd.

Ik meen dat het Li Hung Chang was, die zei 'Het is niet wat er wordt gezegd, maar wie het zegt dat telt.' Dit verklaart waarom er zovelen geheel misplaatst in machtsposities zitten, en gerechtigd zijn de toekomst van anderen te bepalen. In de loop der tijd wonnen de oralisten, onder aanvoering van de befaamde Dr. Bell, steeds meer terrein op de aanhangers van het gecombineerde systeem. Zij werden gesteund door de vals voorgelichte ouders, die hun kinderen zo graag een paar woorden meer hoorden brabbelen dan 'mama' en 'papa'. De semi-stomme lokeenden, die poserend als oraal opgeleide doofstomme leerlingen

werden tentoongesteld, toonden immers resultaat? Laat ik duidelijk stellen dat deze lokeenden geen idee hadden dat ze zo werden gebruikt. Zij kwamen daar pas achter lang nadat ze de school hadden verlaten. Toen pas raasden en tierden zij van woede.

Ik ga u nu, aan de hand van mijn eigen ervaringen als leerling in het orale onderwijs op een andere school in een andere staat, uitleggen hoe men ons articuleren leert.

De eerste stappen bestonden eruit dat ik mijn mond zus moest vormen, mijn tong zo moest plaatsen, en vervolgens een geluid moest maken door de mondbewegingen van mijn onderwijzer te bestuderen, en mijn handen over zijn keel of neus te bewegen. Voor het uitspreken van de letter 'F' moest ik mijn boventanden op mijn onderlip zetten en naar een stukje papier op mijn hand blazen. Was de letter een 'V', hetzelfde maar dan met geluid. De letters 'M', 'B' en 'P' waren zo moeilijk van elkaar te onderscheiden wanneer ze door de lippen werden gevormd, dat ik nooit zeker wist welke van de drie ik van mijn onderwijzer moest uitspreken. De 'R', 'Ng' en 'X' waren zo onzichtbaar in de keel verscholen, dat ik me afvroeg of ik mijn onderwijzers mond in zou moeten duiken om ze te vinden. Dit hele proces, of zo u wilt deze methode, was zowel vervelend als ontmoedigend. En niet te vergeten vrij onsmakelijk als de onderwijzer uien had gegeten.

Wilt u weten hoe moeilijk liplezen is, probeert u dan eens met een vriend te spreken zonder daar geluid bij te maken. Of laat uw vriend hardop tegen u spreken vanachter een glazen ruit, zodat u het geluid van zijn stem niet kunt horen. Probeer dan te begrijpen wat hij zegt door naar de bewegingen van zijn lippen te kijken. Zelfs met alle achterliggende ervaring, opgedaan doordat u uw oren en tong kon gebruiken bij het bereiken en begrijpen van de juiste uitspraak, en de woordenschat die u hebt opgebouwd - voordelen die de doofstomme niet heeft - zult u al spoedig begrijpen dat het onderwijzen van een doofstomme via deze methode de grootste kolder is.

Sommige doofstommen zijn buitengewoon goed in liplezen. Maar dat zijn de weinigen die daar jarenlang, continu en met veel doorzettingsvermogen op hebben geoefend en aan hebben gewerkt. En zelfs zij begrijpen lang niet elk woord dat wordt uitgesproken, tenzij het een alledaags onderwerp betreft, zij de belangrijkste woorden kunnen opvangen en de rest erbij kunnen raden. Om dit voor elkaar te krijgen moet iemand bereid zijn de ontwikkeling in alle andere richtingen - denk aan geschiedenis, literatuur, talen, wetenschap - volledig te verwaarlozen. Daarbij moet zijn familie in staat zijn hem al die jaren lang te onderhouden. Maar de anderen dan, die moeten werken voor hun levensonderhoud? De van staatswege onderhouden instituten zijn er niet voor de briljante enkeling die over de middelen beschikt zijn leven aan studie te wijden. Tijdens mijn lessen in articulatie kwam ik er achter dat Engelse woorden slechts

zelden worden uitgesproken zoals ze worden gespeld. Ik leerde dat *ph* wordt uitgesproken als *f* – laugh als laff, enough als enuff, league als liek; en zo eindeloos verder. Om onder deze omstandigheden te slagen zou ik een uitspraakwoordenboek bij me moeten dragen en dan middenin een gesprek op zoek moeten gaan naar het woord, om er achter te komen hoe het wordt uitgesproken.

Ook de beste liplezer heeft bepaalde omstandigheden nodig om zelfs maar redelijk te kunnen lezen. De spreker moet in goed licht naar hem toegekeerd staan, niet meer dan vijf meter bij hem vandaan, en zijn lippen langzaam en overdreven duidelijk bewegen. Zodra de spreker zijn hoofd afwendt, iets te snel spreekt of onoplettend mompelt is het voor de luisteraar gebeurd. Een spreker die zich tot een groep liplezers probeert te richten zou met evenveel succes een tirade tegen een muur kunnen houden. Hardop voorlezen uit een boek heeft al even weinig zin.

De semi-stomme heeft een nog grotere aversie tegen liplezen dan de doofstomme. Dit wordt ongetwijfeld veroorzaakt doordat de semi-stomme nooit het niveau van de doofstomme bereikt. De reden hiervoor is dat de doofstomme over een scherper gezichtsvermogen beschikt. Een verklaring hiervoor zou het welbekende verschijnsel van compensatie kunnen zijn. Maar op het gebied van orale spraak is de semi-stomme de doofstomme veruit de baas. Er zijn uiteraard uitzonderingen op deze algemene regel - maar die zijn uiterst zeldzaam.

Ik heb verschillende soldaten ontmoet die door explosies doof waren geworden. Ze droegen pen en papier bij zich om daarmee gesprekken te voeren. Zij gaven aan deze methode de voorkeur boven het leren liplezen. Spreekt dat niet voor zichzelf?

Mocht er ergens een doofstomme bestaan die oraal is opgeleid en kan doorgaan voor een horend persoon, ik heb hem nooit ontmoet, noch over hem gelezen. Hebt u over zo iemand gehoord, dan geef ik u een kans van duizend tegen één dat het hier een semi-stomme betreft.

Ik weet nog hoe ambitieus ik was om te leren articuleren, en volgens mijn onderwijzers ging het me aardig goed af. Mijn stem deed volgens mij niet onder voor die van de gemiddelde doofstomme (hij klonk tenminste niet zo ruw dat trams erdoor ontspoorde), maar het is mij nooit gelukt een correcte uitspraak te bereiken, mijn stem te moduleren of natuurlijk te laten klinken. Nog steeds kan ik mijn 'B' niet anders laten klinken dan mijn 'P', mijn 'D' dan mijn 'T', en mijn 'R' ontbreekt altijd. Als gevolg van dit gebrek maak ik regelmatig blunders, die door mijn toehoorders ofwel amusant, ofwel afstotelijk worden gevonden. Ik zal u een voorbeeld of twee geven waar het 'briljante' resultaat van mijn lessen in articulatie uit blijkt.

Ik ging op bezoek bij een vriendin die net met een grote groep kennissen een theepartijtje hield. Ze stond op het punt de meid er op uit te sturen voor een

paar boodschappen toen ik mij bedacht dat ik een pakje sigaretten wilde. Ik vroeg haar of de meid voor mij een pakje mee wilde brengen van een destijds bekend merk, 'Duke's Best'. Ik sprak mondeling. Tot mij verbijstering barstte het hele gezelschap in lachen uit. Op mijn vraag waarom gaf zij schoorvoetend toe dat ik mijn verzoek als volgt had uitgesproken: 'Pleeze keet me a-ah pox of dogs pest.' (Neem voor mij een puist hondenpest mee.)

Bij een andere gelegenheid probeerde ik mijn beste wensen voor de feestdagen mondeling over te brengen: 'I wish you a Merry Christmas.' (Gelukkig kerstfeest allemaal.) Ondanks mijn inspanningen klonk de zin als volgt: 'Eye wisch yeo-u a-ah Mary kiss my.' (Ik wou dat jij en Mary mijn k_nt kusten.)

Mijn fouten, hoe beklagenswaardig ook, waren miniem en onschuldig vergeleken bij die van anderen - sommige zijn regelrecht obsceen, al zijn ze zo niet door de spreker bedoeld. U kunt zich indenken hoe een vrouw zich moet voelen onder die omstandigheden, wanneer zij bemerkt dat ze met een dergelijke blunder haar uitspraak een andere betekenis heeft gegeven. U kunt zich voorstellen dat zij zich dood zou schamen en hoogrood van het toneel zou verdwijnen. Na enkele van dergelijke ervaringen is zij de rest van haar leven door dwang, dreigementen noch mooie woorden meer te verleiden haar mond in gezelschap te openen. Haar jarenlange geploeter op school, met opoffering van al die onderwerpen die zo veel meer van waarde zijn dan orale spraak en liplezen, zijn allemaal voor niets geweest.

Ik zou u nog oneindig veel meer voorbeelden kunnen geven van de desastreuze resultaten van het huidige 'onderwijssysteem', maar ik sluit dit hoofdstuk af met het volgende verhaal - dat haast ondenkbaar is.

Voorlopig stop ik uw oren dicht met was zodat u niets meer hoort, en vraag u om u voor te stellen dat u mijn doofstomme leerling bent, die ik onderwijs volgens de orale methode. Stelt u zich ook voor dat u nooit eerder muziek hebt gehoord. Ik neem u mee, een kamer in. Daar ziet u voor de eerste maal Paderewski achter een piano zitten. Hij is een klassiek stuk aan het spelen. Ik draag u op om goed op hem te letten. Dan laat ik u uw handen op de piano leggen, om zo de vibraties te voelen. U gehoorzaamt mij, ik ben tenslotte uw meester, in staat u te straffen of belonen. Ik eis dat uw ogen uw oren worden. Het meest spijt mij nog dat ik u niet kan helpen de muziek te ruiken. U kijkt naar de pianist die zijn handen gracieus over het toetsenbord beweegt, en naar zijn lenige vingers die de toetsen aanslaan. Hij brengt zijn handen met een donderende klap omlaag. Dan bewegen zijn handen en vingers vrijwel niet meer; er volgt een andante passage. Zijn lichaam lijkt ritmisch heen en weer te wiegen. Na dit optreden laat ik u achter de piano plaatsnemen, en draag u op dezelfde compositie zo nauwkeurig mogelijk na te spelen, met evenveel muzikaal gevoel als hij dat heeft gedaan. U zult natuurlijk falen. Maar u mag de moed niet verliezen. Haal diep adem, en probeer het opnieuw. Uiteindelijk zult u

wel slagen, na vijftien, vijfentwintig, misschien wel duizend jaar. Het is uw eigen schuld als het niet lukt!

Belachelijk, zegt u. Geenszins! Niet belachelijker dan de extravagante claims die sommige oralisten maken, dat zij in staat zijn dove kinderen alles bij te brengen, en wel zo goed dat zij volledig in de horende samenleving terug kunnen keren.

DE SCHOOLVERLATER

DE DOOFSTOMME DIE vandaag de dag zijn school verlaat en de wereld betreedt, is slecht voorbereid op en nauwelijks uitgerust voor de taak om voor zichzelf te zorgen. Gedurende zijn hele schooltijd is iedere actie van hem aan regels gebonden, regels die eerder zijn ingesteld in het belang van zijn onderwijzers dan van hemzelf. Hij heeft zo lang niet voor zichzelf mogen denken, dat hij een automaat is geworden, zonder eigen initiatief. Hij weet dat hij na het verlaten van zijn school 'vrij' is, maar heeft geen idee wat met die vrijheid te doen. Hij is afgestompt. Hij voelt zich als een langgestrafte of een slaaf, die plotseling in vrijheid wordt gesteld. Met de gewoonte van kinderlijke afhankelijkheid diep in zijn ziel gegrift, zoekt hij steun en sympathie bij zijn medeslachtoffers.

Gewoonlijk wordt hij naar de pastorie van een of andere Kerk voor de Doven gestuurd, met een dove pastoor die begrip en sympathie heeft voor zijn soort. Aan deze goede zielenherder de taak een geschikte betrekking voor de afgestudeerde te vinden, een hartbrekende taak als gevolg van de diepgewortelde vooroordelen tegen het in dienst nemen van doofstommen. Tenzij de afgestudeerde beter is in hetzelfde werk dan de gemiddelde horende man, krijgt hij het hard te verduren.

De school die hij zojuist heeft verlaten leidt op voor diverse beroepen als kleermaker, drukker, meubelmaker, timmerman, schoenmaker en nog een paar meer. De onderwezen methoden zijn echter zo ouderwets, dat de leerlingen zelden in staat zijn met moderne gereedschappen of machines te werken. Dit kan men de scholen niet verwijten; de industrie is immers continu in ontwikkeling met nieuwe methodes en machines, en de scholen beschikken niet over de financiële middelen om bij te blijven. Op de school die ik bezocht was een grote drukkerij aanwezig. Deze was zestig jaar oud, en in al die tijd nauwelijks vernieuwd. Wie daar voor drukker had geleerd, moest alsnog onderaan beginnen, als manusje van alles, en alles opnieuw aanleren.

Slechts weinig schoolverlaters komen terecht in het beroep waarvoor zij op school hebben geleerd. De meesten zijn half verhongerd voordat zij een vak hebben geleerd waarvoor het gebruik van de Engelse taal niet nodig is, tenzij ze door rijke familieleden worden gesteund.

Enkele doofstommen beschikken over voldoende talent voor hooggekwalificeerd werk als toegepaste grafische kunst, beeldhouwen, houtbewerking, architectuurtekenen, decoratieve schilderkunst of illustratie. Deze talenten vindt men zelfs

onder de meest ongeletterden. Maar er staat de arme duvel heel wat te wachten wanneer hij in een van deze beroepen wil werken en toch geen Engels kent. Soms wordt hij op proef aangenomen. Hij krijgt schriftelijk instructies over wat hij daar moet doen. Vaak kan hij deze niet begrijpen. Wanneer hij zich tot zijn collega's wendt voor uitleg, blijkt dat niemand de gebarentaal beheerst. Zij kunnen hem niet helpen. Hij krabt zich op zijn hoofd, gokt, en gaat aan de slag, wanhopige risico's nemend. Hij maakt fouten. De baas trekt zich de haren uit het hoofd, schopt hem eruit, en belooft zichzelf heilig dat hij voor het laatst een 'stomme' heeft aangenomen. De arme 'stomme' moet zijn geliefde beroep dan opgeven om borden te wassen, vloeren te schrobben, de conciërge te helpen of een andere vorm van ongeschoolde arbeid te verrichten.

Is het niet jammer dat hij geen baas kon vinden die de gebarentaal begreep? Dan hadden zij wellicht naar beider tevredenheid vruchtbaar samengewerkt. Maar helaas, dergelijke werkgevers zijn moeilijker te vinden dan de tanden van een kip.

Er zijn vandaag de dag vele afgestudeerden van Gallaudet College, die samen met doofstommen uit Rusland, Polen, Duitsland, Italië en andere landen, die nauwelijks hun eigen naam kunnen schrijven, ongeschoolde arbeid verrichten. Morrend over hun lot vragen zij zich af wat in 's hemelsnaam het nut van een hogere opleiding is, als die hen slechts heeft klaargestoomd voor het maken van bedspiralen, autobanden enzovoort. En vaak verdient de buitenlander meer. Velen van hen zijn nooit naar school geweest, maar zijn wel grondig getraind in een vak als kleding maken, beeldhouwen, koper, steen of staal graveren, of gelijksoortige beroepen waar een bijzondere handigheid voor nodig is.

Er zijn zeldzame gevallen waar genialiteit zijn weg vindt en gedreven door pure ambitie, trots of bijzondere kansen alle handicaps te boven komt, ondanks, en niet dankzij, het leven en de opleiding in het instituut. Opmerkelijk is ook dat men de meeste dove kunstenaars aantreft in Europa, waar slechts weinig scholen voor doven bestaan, die bovendien als inferieur aan de scholen in dit land worden beschouwd.

De doofstomme zit niet op barmhartigheid te wachten. Hij verlangt geen medelijden of liefdadigheid. Mocht u worden benaderd door iemand die u op grond van zijn doofheid om een aalmoes vraagt, roep dan onmiddellijk de politie erbij, want u kunt er veilig van uit gaan dat deze bedelaar zich slechts uitgeeft voor een dove. De doofstomme heeft zijn trots, en vindt zichzelf niet onderdoen voor enig ander mens. Al wat hij vraagt, nee opeist, als zijn geboorterecht, is met respect en als gelijke te worden behandeld, en een eerlijke kans in dit leven te krijgen. Hij wil niet worden gediscrimineerd als gevolg van zijn gebrek.

ALEXANDER GRAHAM BELL

IK HAD HET GELUK dat mijn vader een kunstenaar was - een lithograaf om

precies te zijn. Hij haalde me op mijn zestiende van school, vijf jaar eerder dan een leerling die de hele school doorloopt. Ik ben er zeker van dat deze stap mij ervoor heeft behoed een echte 'stomme' te worden, want hoe ouder men wordt, hoe zwaarder het is om aangeleerde gewoonten te veranderen. Mijn vader haalde me echter niet van school omdat hij het systeem niet vertrouwde. Hij besloot eenvoudig dat het de hoogste tijd was mij tekenen en schilderen te leren, aangezien hij voor mij een toekomst als schilder weggelegd zag. Hij bracht me naar de studio van een Italiaanse artiest, en liet me lessen volgen bij Cooper's Union in New York. Een jaar later werd ik aangenomen in de studio van de befaamde H. Humphrey Moore.

Het was of ik een andere wereld betrad. Was ik op magische wijze naar een andere planeet getransporteerd, ik had me niet verschillender kunnen voelen. Nadat ik een tijdje persoonlijk contact met horenden had gehad, voornamelijk kunststudenten, begon het tot mij door te dringen dat ik op eindeloos veel manieren van hen verschilde. Eerst was ik van mijn gelijk en hun ongelijk overtuigd. Koppig hield ik vast aan de eigenaardige denk- en handelwijzen die ik op school had aangeleerd. Ik vroeg mij af, met zinkend hart, waarom men mij meed en volledig links liet liggen. Lang heb ik moeten piekeren voordat het tot mij doordrong dat dit niet aan hen, maar aan mijzelf lag. Mijn gewoonten, gedrag, ideeën, taal, karakter en kijk op het leven waren die van een stomme ten voeten uit, en daarmee stootte ik mijn nieuwe kennissen af.

Het is te danken aan de volharding van mijn familie, die inmiddels het handalfabet voldoende beheerste om met mij te kunnen praten, dat ik mijn gedrag wist te veranderen. Dit bleek echter een langdurig proces, want wat ik op school had aangeleerd moest ik nu weer zien af te leren, en het ligt in de menselijke aard om koppig vast te houden aan gewoonten en vooroordelen die vroeg zijn aangeleerd. Eerlijk gezegd ben ik blij dat ik op zo jonge leeftijd de school heb verlaten, toen mijn geest nog flexibel genoeg was om open te staan voor nieuwe en betere invloeden. Het effect van indrukken in de kindertijd op het latere leven is bekend, en dit zou een ieder met serieuze bedoelingen moeten overtuigen van de noodzaak tot goede opleidingen voor de doven. Aangezien mijn teken- en schilderwerk tekenen van talent vertoonde, werd ik door rijke familie naar Europa gestuurd om me daarin verder te ontwikkelen. Daar heb ik drie volle jaren gewoond zonder ook maar een enkele doofstomme te ontmoeten. Ik ontliep ze niet met opzet. Ik zocht alleen hun gezelschap niet op, en miste het ook niet.

Drie dagen na mijn aankomst in Parijs slenterde ik over de prachtige Avenue des Champs-Élysées. Mijn oog viel op een uithangbord met 'Restaurant Ledoyen.' Zonder er verder bij na te denken wandelde ik naar binnen. Nonchalant bestelde ik een uitgebreide lunch, inclusief een hele karaf koppige, oude wijn. Zoals te verwachten steeg de wijn mij regelrecht naar het hoofd, en alles om mij

heen begon vrolijk te draaien en te zwemmen. Uiteindelijk gebaarde ik de ober om de rekening op te maken. Mijn gebaren trokken de aandacht van een deftig uitzijnde man met een zwarte baard, die aan een tafel achter mij zat. Hij wenkte de ober en vroeg of ik soms een doofstomme was. Nadat de ober bevestigend had geknikt, stond hij op en kwam bij mij aan tafel zitten. Eerst sprak hij oraal. Ik schudde mijn hoofd en wees naar mijn oor - het teken waarmee een dove doorgaans zijn gebrek aangeeft.

'Parlez-vous francais?' spelde hij op zijn vingers.

Ik schudde opnieuw mijn hoofd.

'Bent u Engels?'

Ik schudde nadrukkelijk 'Nee', en spelde op mijn vingers 'Ik ben Amerikaans!'

'Ik ook.' Hij lachte en schudde mijn hand. Toen gaf hij mij zijn visitekaartje. De klein gedrukte lettertjes zwommen voor mijn ogen door de alcoholmist in mijn hoofd. Ik knikte ernstig, alsof ik het begreep, stopte het kaartje in mijn vestzak en gaf hem het mijne.

Na een conversatie over koetjes en kalfjes waar ik me manhaftig doorheen wist te slaan, verontschuldigde ik mij voor mijn verschijning met de opmerking dat ik nog aan het Europese klimaat moest wennen.

'Ja, dat kan ik wel zien,' antwoordde hij lachend.

Ik probeerde op te staan, maar ik wankelde op mijn benen en zonk hulpeloos terug in mijn stoel. Ik moest hem vragen of hij zo vriendelijk wilde zijn mijn rekening te betalen, en overhandigde hem mijn portefeuille met de woorden 'Ik kan al die rare blauwe Franse bankbiljetten niet uit elkaar houden hoor!'

Hoffelijk voldeed hij aan mijn verzoek. Bovendien bestelde hij een rijtuig, en bracht me naar mijn hotel. Daarna werd alles zwart, totdat ik de volgende ochtend met bonkend hoofd bijkwam en merkte dat ik me in mijn hotelkamer bevond. Ik herinnerde me mijn ontmoeting met een landgenoot, sprong uit bed en zocht zijn kaartje op. Er stond 'Alexander Graham Bell.'

Oh, oh!

De volgende dag ontving ik een briefje van hem, waarin hij me uitnodigde in zijn hotel voor het diner.

'En, al aan het klimaat gewend?' waren de woorden waarmee hij mij begroette. Hij was een joviale gastheer. Wat een glorieuze avond bracht ik met hem door. Nadien schepte hij er een groot genoegen in anderen te vertellen over de hilarische manier waarop wij elkaar hadden ontmoet. Ik reageerde dan gewoonlijk met een plagerijtje over het gebruik van de gebarentaal, die hij voorwendde te verafschuwen, al hadden wij daar onze ontmoeting aan te danken.

We zagen elkaar verschillende malen in Parijs, en namen afscheid toen ik naar Rome vertrok. Maar binnen een maand was hij in Rome en ontmoetten we elkaar opnieuw - en nog diverse keren daarna. Het bleek dat hij op het punt

stond naar Egypte te vertrekken met zijn gezin, dat bestond uit zijn liefvallige echtgenote die even doof was als ikzelf, twee schatten van dochters (een van drie en een van vijf jaar oud), hun kamermeisjes, gouvernantes, privésecretaris, huisknechten, lakeien, voetvolk enzovoort. Vooral de enzovoort.). Eveneens van de partij was zijn eerbiedwaardige vader Melville Bell, die kaarten had gemaakt met diagrammen van de tong, lippen, keel, neus en andere spraakorganen. Zijn doel was de posities daarvan bij het spreken te beschrijven, zodat deze gebruikt konden worden bij het lesgeven in articulatie aan dove kinderen. Het gezelschap werd later nog uitgebreid met de aankomst van kolonel J. Gardiner Hubbard, de schoonvader van Dr. Bell, en zijn eigen gevolg. Wat een immens gezelschap. Ik vroeg de doctor of hij enig idee had wat dit uitstapje naar Egypte hem zou kosten. Hij deed alsof hij schrok, en vroeg me hoeveel dan wel. Ik riep uit 'Hoezo, dat kan nooit minder zijn dan \$10 per persoon per dag.' Ik telde vijftien personen, alleen al in zijn eigen gezelschap, en zei, 'Oh, wel \$150.' Hij wendde verbijstering voor, en overlegde een paar minuten met zijn secretaris. Daarna stelde hij me gerust: 'Hij (waarmee hij de secretaris bedoelde) zegt dat we ongeveer \$100.000 per maand krijgen. Dus ik denk dat we het ons wel kunnen veroorloven.' Ik was zo perplex dat ik eruit flapte, 'Als dat zo is dan kunt u mij ook wel meenemen!'

'Natuurlijk,' antwoordde hij, 'Je bent van harte welkom!'

Die reis ging echter niet door, want kort daarna vielen zijn beide dochters ten prooi aan de scharlaken koorts, waarvan zij ernstig ziek waren. Het scheelde weinig of zij waren doof geworden. Door deze ziekte was de familie drie maanden aan Rome gekluisterd. Toen de kinderen hersteld waren, was het te laat in het seizoen om nog door te gaan naar Egypte. Ze gingen naar het noorden, richting Nice, en van daaruit terug naar Amerika.

Hun verblijf in Rome gaf mij de kans de doctor beter te leren kennen. Hij was altijd bezig, trachtend iets nieuws uit te vinden. Op dat moment was hij bezig met een omvangrijk machinaal apparaat. Hij vertelde dat hij probeerde door middel van licht geluid te produceren.

'Om doven te laten horen door licht?' vroeg ik pesterig.

'Nee, nee! Ik weet nog niet wat het nut ervan zal zijn, als het lukt. Alle grote uitvindingen zijn als kinderen. Je weet pas wat er van ze terechtkomt als ze volwassen zijn.'

Hij werkte bij voorkeur 's nachts, van half negen 's avonds tot vier uur in de ochtend. 'Tot vijf of zes uur, als mijn vrouw niet kijkt,' zei hij dan met een knipoog.

Ik wil op dit punt duidelijk stellen dat er nooit een hoffelijker, vriendelijker, jovialer of blijmoediger man heeft bestaan op deze trieste oude aardbol dan Dr. Bell. Zijn karakter was zo zuiver als maar kan. Toch volgt daar niet noodzakelijkerwijs uit dat zijn mening of oordeel over alle zaken onfeilbaar was.

Wanneer ik zijn theorieën over het onderwijs aan doven bekritiseer, wil ik hem daarbij allerminst van onoprechtheid betichten. Hij was absoluut oprecht in zijn overtuigingen. Maar zijn overtuigingen waren, in mijn opinie en in die van vele anderen, absoluut verkeerd. Zijn liefde en sympathie voor de doven was grenzeloos, dat staat buiten kijf. Hij spendeerde een groot deel van zijn rijkdom en tijd aan zijn favoriete theorie over de doven. Het was zijn hobby. Toch geloof ik dat hij zijn geld en energie tragisch misplaatst spendeerde. Hij heeft daarmee degenen geschaad die hij het meest liefhad en wilde helpen.

Hoewel hij overtuigd puur-oralist was, kon Dr. Bell vloeiend op zijn vingers spreken - even goed als een doofstomme - en wist hij zijn vingers en armen moeiteloos en met een betoverende gratie te gebruiken. Zijn vrouw was beeldschoon, charmant en intelligent. Hoewel doofstom volgens mijn definitie, was zij een vrij goede liplezer. Over haar articulatie kan ik tot mijn spijt weinig goeds vertellen. Zelfs nu nog heb ik moeite anderen ervan te overtuigen dat zij werkelijk niet op haar vingers kon spellen of gebaren kon maken. Ik heb het haar nooit zien doen. Wanneer ik met haar sprak, bewoog ik mijn mond zonder geluid te maken, en zij schreef haar antwoorden aan mij altijd op, wat zeer abnormaal is in de sociale omgang tussen twee doofstommen. Zij begreep ieder woord dat ik sprak, zolang ik mijn mond overdreven duidelijk bewoog en de gespreksonderwerpen algemeen waren. Op een avond vroeg ik Dr. Bell een woord oraal te spellen, om te zien of zij het op zou pakken. Ik koos Fujiyama (de heilige berg in Japan). Hij protesteerde, omdat het een woord uit een vreemde taal was. Maar uiteindelijk gaf hij aan mijn smeekbede gehoor. Hij nam haar bij zich op schoot, en sprak iedere letter langzaam en herhaaldelijk uit. 'F, ef, niet ve, maar fu, jee, ie, ah - ama.' Het kostte hem enkele minuten, maar ze slaagde erin het hele woord correct op papier te schrijven.

Hij keerde zich naar mij met een triomfantelijke blik in zijn ogen en een lach op zijn gezicht, alsof hij wilde zeggen, 'Zie je nou wel!' Ik haalde mijn schouders op en spelde op mijn vingers, 'Waarom minuten verdoen als het woord in een paar seconden op de vingers kan worden gespeld?' Hij haalde op zijn beurt zijn schouders op, en wuifde mijn plaagstoot terzijde als niet terzake doend.

Vervolgens ontstond een verhitte discussie:

'Dat is slechts een persiflage in contradictie van de psychoanalyse en de uiteindelijke diagnose van het verticale parallelogram over de bepaling zoals die gedifferentieerd is van de horizontale - en -.'

Dit zijn niet exact zijn woorden, maar voor mij klonken ze even ingewikkeld en geleerd. Wellicht bent u ook wel eens een zeergeleerde pedagoog tegengekomen die zijn argumenten verhulde in onbegrijpelijk, wetenschappelijk jargon. Net als ik schaamde u zich waarschijnlijk voor uw onwetendheid en uw onvermogen hem met gelijke munt terug te betalen. Dus deed u of u de wijsheid in pacht had, en antwoordde, 'U hebt gelijk meneer, u hebt absoluut gelijk. Ik begrijp

precies wat u bedoelt.' Om vervolgens op uw horloge te kijken: 'Ach, is het al zo laat? Ik moet helaas gaan, ik heb een belangrijke afspraak. Goedenavond!' En u maakte dat u wegkwam.

Ik 'maakte dat ik wegkwam' die avond. Ik was nog zo jong en onervaren - twintig - dat ik met geen mogelijkheid op een dergelijke stortvloed van eloquentie kon antwoorden. Maar in mijn hart was ik totaal niet overtuigd door zijn argumenten. Ik besloot op dat moment dat ik zijn gevoelens niet meer zou kwetsen en mij bloot zou stellen aan nog zo'n lawine van kaakkrapwoorden. Op andere momenten onderhield Dr. Bell me met zijn verhalen. Hij was een regelrechte kletskaus, maar oneindig interessant. Sommige van zijn verhalen hebben duidelijk betrekking op mijn thema, en die zal ik u in het volgende hoofdstuk vertellen.

DE VERHALEN VAN DR. BELL

OP EEN ONVERGETELIJKE NACHT hadden Dr. Bell en ik ons genesteld in een knusse hoek van zijn hotel, waar wij van acht uur 's avonds tot vier uur 's ochtends hebben gepraat. De onderwerpen waarover wij spraken waren zeer divers. Om exact te zijn moet ik zeggen dat hij voornamelijk aan het woord was, en ik de luisteraar. Hij kon uiterst boeiend vertellen. Wanneer hij in een goed humeur was - en dat was meestal het geval - gebruikte hij geen zware wetenschappelijke frasen om mij te overbluffen, en als gevolg daarvan had ik nooit in de gaten waar de tijd bleef.

Hij maakte mij deelgenoot van de gebeurtenissen in zijn leven. Een tijdlang was hij onderwijzer van dove kinderen geweest, in Boston, Massachusetts, voor een salaris van zeshonderd per jaar. Zijn vrouw was, voordat zij trouwde, een van zijn leerlingen geweest. Hij maakte daarbij uiteraard alleen gebruik van de orale methode, want voor hem was dat de enige die er was. Hij stelde dat wanneer wij dove kinderen gebarentaal leren, wij hun een taal geven die door niemand anders wordt gebruikt, en wij de doven aanmoedigen in hun weigering Engels te leren. Inmiddels is het mij duidelijk dat de doctor zich er nooit van bewust is geweest dat hij redeneerde vanuit een volkomen verkeerd uitgangspunt - en daarmee het paard achter de wagen spande. Destijds wist ik van het onderwerp niets af, en kon ik Dr. Bell niet tegenspreken.

Vaak dwaalde hij af van dit onderwerp, de doven, en sprak over hoe hij, per ongeluk, de telefoon uitvond. Zijn vrouw, toen nog zijn leerlinge, bracht een curiositeit onder zijn aandacht. Zij vertelde hem dat ze op straat trillingen van geluid kon voelen in haar mof. Daarop begon hij te experimenteren met verschillende apparaten, altijd op zoek naar een manier deze te gebruiken om de doven te laten horen. Uiteindelijk ontwikkelde en maakte hij de telefoon. Hij beschreef, op zijn komische manier, hoe hij fondsen trachtte te werven om het patent te kunnen exploiteren. Hij bood de helft van zijn belang aan een buurman

te koop aan voor \$1.000. De buurman echter bulderde van het lachen, en riep uit, 'Wat! Duizend harde dollars weggooien voor een wetenschappelijk stukje speelgoed? Mij niet gezien!' Vandaag de dag is zelfs Henry Ford niet rijk genoeg om dat halve belang te kunnen kopen.

Hij vertelde me nog vele andere interessante anekdotes, maar aangezien die met het thema niets van doen hebben, moet ik u die (tot mijn grote spijt) onthouden.

Bij een gelegenheid zat hij een tijdlang in meditatief gepeins verzonken, tot hij plots uitriep dat **'alle scholen voor de doven, zowel gecombineerd als puur-oraal, met de grond moesten worden gelijkgesteld!'** Deze uitbarsting deed mij mijn oren spitsen. (Een van de eerste en enige gelegenheden dat ik ze kon gebruiken voor een ander doel dan als ornamenten.) Hij legde uit dat het pure wreedheid was die arme dove kinderen gedwongen samen te laten leven onder één dak. Vervolgens sprak hij over enkele van de kwalijke zaken waaraan in dit boek reeds is gerefereerd. Deze heldere flits van waarheid is me altijd bijgebleven - hoewel ik me het belang ervan toen niet volledig realiseerde. Nu ik dat wel doe, wilt u mij wel vergeven dat ik mijn hoed in de lucht gooi en 'Driemaal hoera voor de gelijkmaking!' roep.

Voor zover mijn geheugen mij niet in de steek laat, zal ik u uitleggen hoe de doctor de onderwijsmethoden hoopte te verbeteren:

Dove kinderen [zei hij] zouden op gewone scholen voor de horenden moeten zitten, waar zij op gelijke voet kunnen leren en spelen met kinderen die horen. Speciaal getrainde onderwijzers zouden moeten worden ingezet om te zorgen dat zij de anderen bijblijven. De kinderen konden dan bij hun eigen familie blijven wonen, met alle voordelen en gunstige invloeden van een huiselijk bestaan. Kort gezegd, zij zouden het normale leven van een horende leiden. Ik vroeg hem hoe het dan met de kinderen moest die te ver van de scholen met speciaal getrainde onderwijzers af woonden. Hij wuifde mijn bezwaren weg door te verklaren dat de kinderen in plattelandsgebieden in kleine groepjes konden worden ondergebracht in woningen, waar een speciale onderwijzer en zijn vrouw hun dezelfde zorg en huiselijke invloeden zouden geven als zij met hun eigen kinderen zouden doen. Hij benadrukte de noodzaak dove kinderen ver van hun eigen soort te houden, om te voorkomen dat zij de typerende onvolkomenheden zouden ontwikkelen. Hij gaf nog meer details, maar die waren verpakt in wetenschappelijke termen en zijn aan mijn geheugen ontsnapt. Wat op mij de grootste indruk maakte in zijn verhaal was zijn absolute overtuigdheid van de puur-orale methode. Ik, die mijn school slechts vier jaar voordat ik Dr. Bell ontmoette had verlaten, wist uit eigen praktijkervaring dat de methode waar hij voor stond niet praktisch was.

Nadat de doctor uit Rome was vertrokken, duurde het drie jaar voordat wij elkaar weer zagen. We ontmoetten elkaar weer in New York, en later bij hem

thuis in Washington, D.C., waar ik me altijd meer dan welkom heb gevoeld. Trouw aan zijn overtuiging bleef de doctor werken aan het verspreiden van het evangelie van de orale methode. Misschien had hij zich laten afschrikken door de enorme problemen die het in praktijk brengen van zijn idee de bestaande instituten met de grond gelijk te maken met zich mee zou brengen, of misschien had hij een beter uitvoerbaar plan bedacht, maar hij heeft het nooit meer over de gelijkmaking gehad. Mogelijk vond hij dat de 'dagscholen' die overal ontstonden, voorzagen in de behoefte. Deze scholen vervangen nu de oude instituten met hun achterhaalde methoden.

Hij bleef zijn tijd en geld kwistig spenderen om ons van de orale methode te overtuigen. Om zijn propaganda verder te verspreiden, richtte hij het **Volta Bureau** op. Vervolgens huurde hij 'voorlichters' in, die het land rondgingen om de Wetgevers en de hoofden van de oude scholen ervan te overtuigen exclusief deze methode te gebruiken, en toezagen op de naleving ervan. Hij diende zelfs een motie in bij het Congres om huwelijken tussen doven wettelijk te verbieden, om zo een toename van het aantal doof geboren kinderen te voorkomen.³ Gelukkig werden zijn argumenten ongegrond bevonden en werd de motie afgewezen.

Maar tot mijn grote verdriet slaagde hij er maar al te goed in zijn geliefde oralisme stevig te vestigen op alle dagscholen en de meeste van de oude instituten. Onder zijn tegenstanders waren vele ervaren onderwijzers, die hem moedig doch vergeefs weerstreefden.

De dagscholen waren juist opgericht om kinderen in staat te stellen bij hun familie te blijven, en zo te profiteren van huiselijke invloeden en omgang met horenden. Dit plan heeft echter totaal gefaald, als gevolg van twee onoverkomelijke obstakels. Het ene is dat geen enkel doofstom kind oraal kan worden geleerd zich verstaanbaar te maken bij zijn horende vrienden; en **het andere is dat horende kinderen nooit wordt geleerd op hun vingers te praten of gebaren te maken. DIT IS DE GROOTSTE FOUT VAN ALLEMAAL.**

De kloof tussen de doven en de horenden gaapt breder en dieper dan ooit - en er lijkt geen manier te zijn deze te overbruggen. De dove leerlingen van de dagscholen gaan niet met horende kinderen om, spelen niet met hen, en kunnen dat ook niet. Wanneer zij de school verlaten, gaan zij op in de samenleving van hun eigen soort, en het doel waarvoor de dagscholen zijn opgericht wordt niet bereikt.

Nu ik mijn vertellingen over Dr. Bell ga afsluiten, wil ik nogmaals benadrukken dat hij als individu een prins onder de goede lieden was, en oprecht een vriend van de doven wilde zijn. Zijn idee alle instituten voor de doven, inclusief de belachelijke dagscholen, met de grond gelijk te maken was uitstekend. Wij

³ Dit is een wijdverbreid misverstand. Bell was tegen het huwelijk tussen doofgeboren personen, maar heeft nooit wetten daartegen gesteund. *Red.*

zouden daar daadwerkelijk mee moeten beginnen. Verderop in dit boekje zal ik u laten zien hoe dat eenvoudig en haast kosteloos kan worden uitgevoerd.

De faam die Dr. Bell verwierf als uitvinder van de telefoon zal altijd blijven staan - zijn grootste monument - glorieus genoeg om de meest ambitieuze mens tevreden te stellen. Zijn fouten op het gebied van onderwijs moet men hem maar vergeven. Geen enkel mens heeft ooit de wijsheid volledig in pacht gehad. Moge de ziel van deze grote man in vrede rusten.

NOG IMMER MINDERWAARDIG

IK WIL U nog iets meer vertellen over mijn tijd in Italië - drie vruchtbare jaren vol ervaringen, interessant vanwege mijn studie van andere waardevolle onderwerpen.

Zonder dat ik ze bewust trachtte te vermijden, heb ik gedurende mijn hele verblijf in Italië geen enkele doofstomme ontmoet. Ik miste noch verlangde naar hun gezelschap om de eenvoudige reden dat Italië **par excellence HET LAND VAN GEBAREN** is. De herinneringen aan mijn tijd aldaar zal ik de rest van mijn leven blijven koesteren. Ik kan Italië in ernst aan alle doven aanbevelen als het land waar zij zich volledig thuis kunnen voelen, en op gelijke voet met de horenden kunnen leven zonder een woord van de taal te kunnen spreken of schrijven. De Italiaan gebruikt zijn aparte maar expressieve gebaren om zichzelf uit te drukken. De dag na mijn aankomst in Rome werd ik lid van de Circolo Artistico Internazionale, een club die bestond uit zo'n 400 schilders, beeldhouwers, zangers, muzikanten, schrijvers en leden van de adel. Het was uiterst democratisch. Al wat er werd gevraagd was dat leden iets bijdroegen aan de bevordering van Kunst, Muziek, Drama of Literatuur - kortom de kunst en cultuur.

Deze mensen waren uiterst hartelijk, met de warme sympathie van het Latijnse ras, en slaagden erin mij zeer gelukkig te maken. Ik kende geen woord Italiaans, maar dat heeft mij nooit gestoord. Mijn nieuwe vrienden - heerlijke mensen - maakten gebaren, zo eenvoudig en volledig dat ik van de complete verhalen waarmee zij mij de eerste avond onderhielden nog niet de kleinste gradaties van betekenis miste. Lang nadien herhaalde ik deze verhalen op dezelfde manier voor mijn dove vrienden, en ook zij genoten er evenzeer van als ik dat had gedaan. Ik wenste dat ik ze kon reproduceren, maar aangezien zij in gebaren werden verteld is dat niet mogelijk. Wilt u hier een duidelijk beeld van krijgen, stelt u zich dan eens voor dat u in een theater naar de gebaren van de onnavolgbare Charlie Chaplin kijkt, die hele verhalen kan vertellen zonder daarbij een woord te spreken.

De Fransen en de Grieken maken eenvoudige gebaren die iets afwijken van de Italiaanse; ze zijn echter even eenvoudig te leren. Alle gebaren zijn echter beperkt in hun bereik, aangezien zij niet bedoeld zijn als taal maar om

mondelinge uitingen te benadrukken. De gebarentaal, zoals die wordt gebruikt, is elegant noch artistiek. Zij is nooit gecultiveerd of ontwikkeld als op zichzelf staand expressiemiddel, tenzij wij de weinige, geïsoleerde, dilettante culten als de Delsarte-dramaopleidingen meerekenen, die lessen in pantomime geven aan acteurs en pantomimespelers. In de scholen voor doven die gebruikmaken van het gecombineerde systeem, worden gebaren door onderwijzers gebruikt om de betekenis van woorden aan hun leerlingen uit te leggen. De doven gebruiken het in een **conversationele stijl**, en elk individu past de gebaren naar eigen smaak aan, zonder er acht op te slaan of zij elegant of lelijk zijn. Hij is tevreden als het hem lukt zich met zo weinig mogelijk inspanning verstaanbaar te maken - een gewoonte waardoor de ontwikkeling van de gebarentaal in de richting van schoonheid en poëzie ernstig wordt gehinderd. Zo is de status van de gebarentaal vandaag de dag. Geheel verschillend van wat het was in de dagen van de pioniers in het onderwijs aan doven - voor de opkomst van het puur-oralisme. Het aantal dat de gebarentaal daadwerkelijk effectief kan gebruiken, is heden ten dage op de vingers van één hand te tellen. Tenzij de kunst wordt opgepakt en gecultiveerd, loopt zij gevaar uit te sterven als de legendarische dodo.

Na mijn terugkomst in Amerika was ik wederom omringd door stijve harken, wiens weinige gebaren koud en betekenisloos waren. Opnieuw werd ik eraan herinnerd dat ik nog altijd een doofstomme was - hulpeloos en nutteloos, een uitgestotene van de maatschappij. Het was nog erger geweest als ik, zoals een grote meerderheid van de doofstommen, niet had kunnen schrijven. Vaak verlangde ik ernaar terug te keren naar zonnig Italië! Wanneer ik nu een gesprek wilde voeren, moest ik mij behelpen met het trage, omslachtige proces van het schrijven - het enige veilige en zekere medium van de doven. En dan is er altijd nog de kans dat de derde of vijfde persoon die ik tegenkom in het geheel niet kan lezen of schrijven. Hier kom ik later nog op terug. Wanneer ik nu een gesprek voer, moet ik mijn woorden opschrijven, en degene waarmee ik spreek moet geduldig wachten terwijl ik daarmee bezig ben. Vervolgens moet ik wachten tot hij zijn antwoord klaar heeft. De briefjes vliegen heen en weer. De kans is groot dat mijn kennis mij, terwijl hij op mijn antwoord wacht, verwenst omdat ik niet heb geleerd te spreken met mijn tong, en zijn lippen te lezen. **Zijn tijd is waardevol voor hem.** Terwijl ik hem inwendig vervloek omdat hij nooit het handalfabet en gebaren heeft geleerd. **Mijn tijd is waardevol voor mij.** Van buiten zijn wij beiden één en al glimlach en goede wil. Hij tolereert me voor een reden; en ook ik heb redenen hem te cultiveren. Inwendig vloekend nemen wij afscheid, vastbesloten elkaar voortaan te mijden.

Wiens schuld is dit - de zijne of de mijne? Voor u lijkt het wellicht ons beider schuld. Maar ik hoop dat u na lezing van dit boek hier anders over denkt.

DE GAPENDE KLOOF

EEN GROOT DEEL van de doven verricht lichamelijk werk, zij aan zij met horende collega's. De hele dag moeten zij hun conversatie beperken tot onderwerpen met directe betrekking op het werk. Aan het eind van de dag zoekt ieder het gezelschap van zijn eigen soort. In hun clubs, verenigingen enzovoort komen doven en slechthorenden van alle klassen bijeen. Zij worden samen op één hoop gegooid, ongeacht hoe groot de verschillen zijn in smaak, mentaliteit, ras of religie. Wanneer zich meningsverschillen voordoen in die mate dat zij onverdraaglijk worden, breekt het gezelschap zich op en vormt andere clubs. De nieuwe clubs zijn echter van hetzelfde soort, samengesteld uit alle gezindten, en zoals altijd van de horende mensenmassa afgesloten. De diepe, brede kloof die tussen de doven en horenden gaapt, is nog altijd niet overbrugd.

Het nadrukkelijk samendrommen, overgehouden aan de schooltijd, leidt tot het misverstand dat de doven **van nature** samenklitten, uit bekrompenheid en klassenbewustzijn. Het enige wat zij nodig hebben is een brug - een manier van converseren - die hen verbindt met degenen die horen. **Dan zullen de doven als KLASSE geheel en voor altijd verdwijnen.**

Ik zal deze brug voor u uittekenen, een brug van prachtige solidariteit, duurzaamheid gegarandeerd. Het bouw materiaal is aan beide zijden overvloedig aanwezig, en altijd evident. Wij zien het zonder er acht op te slaan of de werkelijke waarde ervan in te zien, en zijn daarmee even blind als toen wij stoom zagen zonder ons de kracht daarvan te realiseren, tot het moment dat ene John Watt ons toonde hoe de mensheid deze kon benutten.⁴ Hoeveel miljoenen mensen hebben miljarden appels uit bomen zien vallen voordat Isaac Newton er een zag - en er voor het eerst over nadacht? Leidde zijn denken niet tot het begrijpen van een natuurwet?

Uit welk materiaal bestaat mijn brug? Uit niets meer of minder dan de gebarentaal, al is die zoals ze door doven wordt gebruikt nog ruw en ongepolijst. Nu moeten wij haar aantrekkelijk zien te maken. U herinnert zich wellicht dat de Amerikaanse Indianen er gebruik van maken, onderling en in hun contacten met andere stammen, als afzonderlijke taal. De vorm die zij gebruiken is waardiger dan de vorm van de doven. Nog steeds ontbreekt echter schoonheid, en blijft het bereik beperkt. In een eerder hoofdstuk heb ik uitgelegd hoe onder de zuidelijke rassen, zoals de Italianen, Grieken, Fransen enzovoort, gebaren worden gebruikt om orale spraak te benadrukken. Reist men naar het noorden, dan neemt het gebruik van gebaren af, tot wij slechts sporen ervan aantreffen bij de Engelsen en anderen die de koudere klimaten bevolken. Die laatsten hebben het waarschijnlijk te koud om hun handen uit hun zakken te halen. Het instinct om gebaren te gebruiken is nergens ter wereld ooit volledig

⁴ Waarschijnlijk bedoelt Ballin hier James Watt, de uitvinder van de stoommachine. *Red.*

onderdrukt. Het verklaart waarom dove kinderen zich de gebaren even natuurlijk en enthousiast eigen maken als eenden het water, wanneer zij merken dat andere middelen om zich uit te drukken voor hen te hoog gegrepen zijn.

Het is een feit dat horende kinderen de gebarentaal gemakkelijker leren dan volwassenen. Ik heb zeer geleerde professoren ontmoet, die er maandenlang vergeefs mee worstelden. Wat is de reden daarvan?

Mijn vrouw had vier doof geboren broers en zusters, en was dus van kleins af aan gewend gebaren te gebruiken. Zij deed daarin niet voor hen onder. Zij kan zelfs, als ze dat wil, doorgaan voor een doofstomme.

Onze eerstgeborene verraste ons door gebaren te maken voor melk of water, toen zij slechts negen maanden oud was - lang voordat zij kon staan of een woord kon brabbelen. Ons tweede kind presteerde hetzelfde. Wij waren ervan overtuigd wonderkinderen te hebben gebaard, en schepten erover op bij onze getrouwde dove vrienden. Zij lachten slechts, en lieten ons zien dat hun kinderen hetzelfde deden, en op nog vroegere leeftijd dan die van ons. Verder onderzoek wees uit dat horende kinderen van dove ouders zich altijd ongekend elegant en briljant in gebaren kunnen uitdrukken. Bovendien zijn zij, als normale kinderen, gezegend met alle vijf de zintuigen, in staat om zich zonder problemen verder te ontwikkelen, aangezien zij een echte opleiding krijgen en, anders dan de doven, vele emoties en ervaringen opdoen. Naarmate deze waarheden, en enkele andere waar wij nog aan toekomen, duidelijker werden, kwam ik tot de conclusie dat de gebarentaal zo eenvoudig te leren was, dat er geen enkele geldige reden meer is waarom niet iedereen dat zou doen. Het zou voor iedereen vanzelfsprekend moeten zijn dat niet alleen de doven, maar ook zichzelf, en de hele wereld bij zo'n stap gebaat zouden zijn.

Waar wij nu op wachten is het meesterbrein dat in staat is deze magnifieke brug te plannen en te bouwen. Wanneer deze is voltooid, zou hij de 'Brug van Gebaren' moeten heten.

HET IDEE IS GEBOREN

HET IDEE van de Universele Gebarentaal als brug begon langzaam vorm aan te nemen. Toen het nog slechts een nevelig visioen was, sprak ik over de mogelijkheden ervan met enkele van de helderste geesten onder mijn dove vrienden. Sommigen waren verbijsterd, maar anderen leek het niet zo'n vreemd idee. Sommigen deden het spottend af als te utopisch. Ze herinnerden mij eraan hoe ze hadden getracht het publiek te interesseren door middel van congressen, publicaties, door de wetgevers erop aan te spreken, door kaarten met het handalfabet te verspreiden, maar alles tevergeefs. Ze hadden nog niet het kleinste golfje weten te veroorzaken in de stilstaande wateren van de zee van onwetendheid en onverschilligheid. Enkelen van hen hadden in bepaalde

staten petities ingediend om ervoor te zorgen dat ten minste één pagina van het handalfabet zou worden opgenomen in de schoolboeken. Helaas, zij werden afgewezen. Waarom? Eén reden die werd gegeven was dat men vreesde dat het leerlingen zou aanmoedigen tot kletsen onder elkaar. Lieve help! Dat is hetzelfde als weigeren een prachtige wolkenkrabber te bouwen uit angst dat er wellicht een muisje onderdak in zou vinden. Soms gaat het intellect van onze wetgevers ieder begrip te boven.

Misschien lijken al deze bezwaren sterk genoeg om hoop en bezieling te temperen, maar het idee is te sterk om te sterven. Naar mijn mening hebben de doven de verkeerde methoden gebruikt. Hun verzoek aan de wetgevers kan worden vergeleken met het tsjilpen van een eenzame mus. Krachtdadiger methodes zijn nodig om het publiek te bereiken en wakker te schudden over de behoeften van doven. Ik ben er nog steeds van overtuigd dat het idee dat ik hier presenteer uiteindelijk van de grond zal komen. Tot die tijd houd ik mij gedeisd als 'Broer Konijn' en oefen mij in geduld.

Enkele jaren geleden ontmoette ik een uitzonderlijk intelligente kerel, J. Parker Read Jr. Hij zou de advertenties regelen voor een nieuw soort eeuwigdurende kalender die ik had uitgevonden en gepatenteerd. Hij had het handalfabet in exact vijf minuten onder de knie, en in drie dagen had hij voldoende van de gebarentaal geleerd om deze te kunnen gebruiken. Gemiddeld heeft iemand een uur nodig om het handalfabet te leren, en een maand om het aantal gebaren te leren dat hij zich in drie dagen eigen maakte.

Het is zo eenvoudig het handalfabet te leren, dat ik het voor mijn horende kennissen als regel heb gesteld; willen zij vriendschap met mij sluiten, dan moeten zij het handalfabet leren. Zo test ik hun oprechtheid. Ik heb die regel echter niet zelf bedacht. Vele doven zijn mij hierin voorgegaan. Ik weet van een fotograaf in New York, die zijn gehoor verloor op een leeftijd van achttien jaar.⁵ Hij is zeer prominent in zijn beroep, en eist van zijn werknemers dat deze het handalfabet leren, op straffe van ontslag. Deze heer is nu trouwens de zestig gepasseerd, en spreekt zo goed oraal dat hij vaak voor een horende wordt aangezien. Als liplezer brengt hij er echter niets van af, net als de meeste semi-stommen.

Mr. Read, over wie ik het eerder heb gehad, was een typische handige jongen. Terwijl hij aan advertentiecontracten probeerde te komen, vond hij tijd zich te verdiepen in de mysteries van de bioscoopfilmproductie die in die tijd in opkomst was. Deze nieuwe vorm van amusement sprak mij even sterk aan als Read. Ik begon te dromen over de mogelijkheden die het bood ter verheffing van de beschaving en ter vorming van de universele broederschap der mensheid. Destijds was dat een geheel nieuwe vorm van gebarentaal - de vorm die, in mijn

⁵ Waarschijnlijk bedoelt Ballin hier Alexander L. Pach. *Red.*

opinie, het in zich had universeel te worden. Hoewel nog ruw, ontwikkelde zij zich met grote sprongen. Het armlastige neefje, de taal van de doven, bleef daarbij ver achter. Maar dankzij de pantomime op het scherm begon het publiek zich te realiseren wat er zonder het gesproken woord kon worden uitgedrukt. Nu het scherm eenmaal is gaan spreken, kent het beperkingen en is de universele aantrekkingskracht verloren gegaan.

Het enthousiasme van Mr. Read bracht hem naar Cuba, waar hij het lichten en de uiteindelijke berging van de USS *Maine* filmde. Na zijn terugkeer vertelde hij me over zijn uiterst opwindende avonturen. Zijn tomeloze energie deed hem later in nog grotere ondernemingen belanden. Al wat ik kon doen was hulpeloos toekijken, en ik voelde me gedeprimeerd omdat mijn handicap me belette deel te nemen. Om een acteur, regisseur of wat dan ook te kunnen worden leek het noodzakelijk te kunnen horen en oraal te kunnen spreken.

Geen emplooi hier voor de stomme.

Kort daarna werd Read naar Californië gehaald, en verloor ik hem enkele jaren uit het oog. In de tussentijd raasden de Grote Oorlog en de drooglegging over ons heen, mijn bedrijfje ruïnerend doordat de meeste hotels en cafés waar mijn kalenders geïnstalleerd waren, over de kop gingen. Gelukkig voor mij vond ik in die moeilijke tijd een betrekking als begeleider van een doofstomme en blinde jongen in een badplaats niet ver van New York. De jongen deed me denken aan Helen Keller, bekend om haar uitzonderlijke prestaties en indrukwekkende intellectuele verworvenheden. De jongen was echter niet van haar mentale kaliber. Wel was hij gezegend met een ijzersterk geheugen. Mensen die eenmaal aan hem waren voorgesteld, kon hij herkennen door aan hun handen te voelen. Nooit zou hij de verjaardag van een vriend vergeten, als hem dat eenmaal was verteld. Details als dit, die de meesten van ons al spoedig zijn vergeten, had hij altijd paraat. Hij kon ingewikkelde schaakproblemen oplossen en de stukken over het bord verplaatsen. Bij een gelegenheid testte ik hem door hem te vragen enkele moeilijke Franse woorden uit zijn hoofd te leren en zo dienst te doen als mijn aantekeningenboek.

'Wat is het Franse woord voor kannibaal?' vuurde ik onverwachts op hem af. Het antwoord kwam onmiddellijk: 'anthropophage.'

Hoewel ik de jongen in geen jaren heb gezien, wil ik er alles om verwedden dat hij zich 'anthropophage' en honderden andere, even moeilijke woorden, nog steeds herinnert. Wonderbaarlijk? Nee, niet echt. Net als Helen kon hij communiceren door op zijn vingers gespelde woorden te voelen, en er waren maar zeer weinig mensen die het geduld of de behoefte hadden met hem te spreken. Het weinige dat hem was verteld, kon hij zich daarom met gemak herinneren. U, die over alle vijf de zintuigen beschikt en deze vrij kan

gebruiken, hebt zo'n oneindig aantal onderwerpen om uw geest mee bezig te houden dat uw geheugen het met moeite kan bijhouden.

Mijn taken als begeleider waren licht en ik beschikte over zoveel vrije tijd dat ik een deel daarvan kon besteden aan mijn favoriete studieonderwerpen. Een van de prettigste kanten van mijn betrekking was dat zij mij de gelegenheid bood tot kalme, serene meditatie. Ik kon mijn geheugen oefenen en eigen ervaringen afzetten tegen feiten en theorieën. Daar enkele van mijn conclusies betrekking hebben op dit onderwerp, ben ik zo vrij ze u te presenteren.

Er bestaan doofstommen die een normaal functionerend gehoor hebben, maar niet in staat zijn de betekenis van de uitgesproken geluiden te bevatten, en deze evenmin kunnen imiteren en uitspreken. Als gevolg daarvan zijn zij spraakloos. In het onderzoek naar de oorzaak van dit vreemde defect is vastgesteld dat deze doofstommen in hun kindertijd nooit contact en omgang hebben gehad met de horenden, zodat hun stembanden, evenals de gehoorzenuwen, zijn geatrofieerd. De best uitgeruste scholen voor de doven en de beste, meest consciëntieuze onderwijzers kunnen niets meer voor hen doen dan voor de echte doofstommen. Vele hardhorenden dragen kleine elektrische apparaatjes bij zich en horen op die manier uitstekend. Hun gehoorzenuwen worden continu geoefend. De semi-stommen met verwoest trommelvlies en vervagende herinneringen aan wat zij vroeger hoorden, zijn niet geholpen met enig soort instrument - niet in het minst.

Zoals ik u heb verteld verloor ik mijn gehoor op driejarige leeftijd, waarmee mijn trommelvliesen en mijn gehoorzenuwen voor altijd werden uitgeschakeld. Toen ik vijfendertig was, ontdekte en probeerde ik drie fantastische nieuwe apparaten, die geluid konden versterken en vermeerderen tot ieder volume. Zij konden het trippelen van een vlieg laten klinken als het stampen van een horde dolle olifanten. De ontvanger werd op mijn oren geplaatst en het apparaat werd ingesteld om de stem van een beroemde alt te versterken. Het klonk voor mij als een hels kabaal, het betekenisloze gestamp van honderd dolle olifanten dreunde tegen mijn hoofd. Mijn oren vingen niet één geluid op. Vervolgens werd de machine met fanfaremuziek ingesteld, en opnieuw klonk het alsof ik een reeks enorme dreunen tegen mijn hoofd kreeg. Nu liet het apparaat de klinker 'O' horen, de 'E', de 'I' en de 'U', maar het was keer op keer dezelfde dolle olifantenhorde, tot mijn hoofd er pijn van deed. Ik kon de geluiden met geen mogelijkheid uit elkaar houden. Nadat ik nog andere apparaten had geprobeerd, weigerde ik resoluut verder te experimenteren. Het beschrijven van geluid aan iemand die stokdoof is, heeft evenveel zin als het uitleggen van kleuren en landschapsschoon aan een blindgeborene.

Over blinden gesproken, laat mij een eigenaardigheid vertellen die voor velen van u wellicht nieuw is. Er wordt gezegd dat sommige mensen blind geboren worden omdat hun ogen zijn bedekt met een vlies, een cataract genoemd. Door

een chirurgische ingreep zijn sommigen van hen genezen, op een leeftijd van vijftien jaar of zelfs ouder. Wonderlijk genoeg echter konden zij wel zien, maar waren zij niet in staat te begrijpen wat zij zagen. Alle objecten leken voor hen gelijk, in grootte, vorm en kleur. Werd hen een tafel, een klok, een boek of een speld voorgehouden, dan konden de 'ex-blinden' deze niet van elkaar onderscheiden. Ze konden de objecten echter wel thuisbrengen door ze aan te raken. Op deze sterk getrainde tastzin hebben zij leren vertrouwen. Bij het merendeel van de totaal blinden is de gezichtszenew dood, en bij de doven zijn het de gehoorzenuwen die afgestorven zijn.

Dit is wellicht de juiste plaats om nog een of twee eigenaardigheden te noemen: wellicht hebt u mensen ontmoet die uitstekende ogen hebben, maar niet in staat zijn kleuren te onderscheiden; zij worden 'kleurenblind' genoemd. Of mensen met een goed gehoor, die geen tonen uit elkaar kunnen houden, en 'toondoof' worden genoemd.

DE GEBARENTAAL

OM TERUG te komen op Mr. Read, tegen de tijd dat ik hem weer ontmoette was hij zakelijk manager geworden van wijlen regisseur en producent Thomas H. Ince. Zij waren zojuist aangekomen in New York ter gelegenheid van de oostelijke première van 'Civilization'.

Mr. Ince was zeer in mij geïnteresseerd, en overwoog even om mij als acteur in dienst te nemen. Hij bedacht zich echter toen hij zich realiseerde dat ik de instructies van de regisseur niet zou kunnen horen. Opnieuw een gemiste kans voor de arme stomme.

En hadden de filmmakers de moeite genomen de gebarentaal te leren, of ten minste het handalfabet, dan had dit bezwaar natuurlijk niet bestaan. Ik laat het aan u over te raden waarom zij dit niet wilden leren. Hadden zij het wel geleerd, dan hadden zij begrepen hoe belangrijk het was bij het maken van films. Had iemand er serieus over nagedacht, dan was het misschien mogelijk geweest de universele taal die van de bioscoopfilm het amusement voor de hele wereld heeft gemaakt, in leven te houden, en was de geluidsapparatuur die het scherm gehandicapt lijkt te hebben, overbodig geweest.

Degenen die de gebarentaal hebben gezien zoals zij nu door de meeste doven wordt gebruikt, zeggen dat zij te slordig is, afstotelijk zelfs; een terechte beschuldiging voor wat betreft de onontwikkelden waarvan er, het spijt mij dat ik het moet zeggen, veel te veel zijn onder de doven. Hun misbruik van de gebarentaal verschilt niet van het misbruik van het Engels dat men aantreft bij plat sprekende horenden.

Het feit dat sommigen het plat spreken, is geen reden om het Engels als taal af te schaffen - noch zouden de onvolkomenheden in het gebruik van gebaren reden moeten geven de gebarentaal uit te bannen.

Laat mij nogmaals herhalen dat de Gebarentaal nooit en te nimmer kan en zal worden afgeschaft. Laat mij bovendien herhalen dat de gebarentaal niet verantwoordelijk is voor enige lacune in de opleiding van de doofstomme - niettegenstaande de puur-oralisten die het tegendeel beweren. Na een eeuwlang grondig te zijn uitgetest, zijn hun inspanningen een mislukking gebleken. Zij hebben bijgedragen aan mijn verbittering, want ik was een van hun slachtoffers. Ik heb uitgebreid onderzoek verricht om de waarde van de gebarentaal te kunnen vergelijken met de orale methode. De resultaten van mijn onderzoek zal ik hier met u delen.

Bij diverse gelegenheden heb ik personen met verstand van zaken en in nauw contact met de aanwezige doven gevraagd voor mij een lijst te maken van diegenen die naar hun mening even goed konden lezen en schrijven als een gemiddelde horende persoon. Gemiddeld stonden 20 van de 100 doven op die lijst. Onderzoek naar deze 20 wees uit dat daarvan 15 semi-stom waren, en vijf doofstom. Deze vijf hadden de school ongeveer even vroeg verlaten als ik, en nadien intensief gestudeerd. Zij waren niet afgestudeerd op de scholen die de puur-orale methode gebruikten. 'Zo'n beest bestaat niet', naar mijn mening. Hoe mager dit bewijs ook moge zijn, men beschuldigt mij ervan dat ik teveel verantwoordelijkheid bij de scholen heb gelegd.

De grote meerderheid, de 80 van de honderd, communiceert via de gebarentaal. Voor hen was dat de redding, want daarmee konden zij de barrières overkomen die hen door opleiding en de vele talen der mensheid waren opgelegd. Wanneer zij spreken in gebarentaal, zijn de ongeletterden op gelijk niveau met de ontwikkelden. Het verschil is slechts merkbaar wanneer zij schrijven of volledige zinnen op hun vingers spellen.

De ervaringen waarover ik u heb verteld zouden genoeg bewijs moeten zijn voor mijn stelling dat doofheid, ongeacht of die is aangeboren of door ziekten of ongelukken is veroorzaakt, geen invloed heeft op de geestelijke vermogens. Het niet kunnen lezen of schrijven is geen bewijs hiertegen. De dove staat op gelijke voet met de buitenlander, die vloeiend zijn eigen taal spreekt maar geen woord Engels kent. Het is daarom absurd een doofstomme af te doen als dom, alleen omdat hij geen andere taal spreekt dan zijn eigen - de gebarentaal. U zou bij vele doofstommen nog van een koude kermis thuiskomen wanneer u dacht hen in zaken te kunnen overbluffen. De kans is even groot dat u zelf aan het kortste eind zou trekken.

Zou u een bijeenkomst van doven bijwonen en hen mondeling toespreken, met een goede tolk die uw woorden in gebarentaal vertaalt, dan zou u merken hoe uw dove publiek uw lezing zou begrijpen en waarderen. Hun reacties zouden niet anders zijn als zij u hadden kunnen horen. Bovendien zou de tolk u niet onderbreken, of bij u achterblijven.

Ik heb internationale congressen van doven bijgewoond, waar afgevaardigden

van verschillende landen bijeen kwamen. Het feit dat zij hun moeilijke talen niet konden 'spreken' was geen enkel obstakel in de vloeiende, complete, plezierige communicatie. Zij hadden ook geen tolk nodig; dat was slechts een lastige belemmering geweest, geen hulp. Zij gingen even accuraat en doeltreffend te werk als op ieder congres van de horenden waarbij slechts **één** taal werd gesproken. Soms zijn er vreemde, ongewone gebaren die van de onze afwijken; maar de verschillen zijn klein en gemakkelijk te begrijpen, zodra ze eenmaal zijn uitgelegd.

DE PRACHTIGE GEBARENTAAL

JARENLANG heb ik mij, meer ter vermaak dan voor enig serieus doel, beziggehouden met het bedenken van nieuwe mogelijkheden voor de gebarentaal. Veelal was ik daarbij beelden aan het tekenen in de lucht. U herinnert zich wellicht wat ik heb verteld over hoe doofstommen gewoonlijk van kinds af aan in beelden denken. De overgang van beelden naar gebaren is voor mij zo soepel en natuurlijk, dat ik altijd de voorkeur heb gegeven aan gebaren boven schrijven - een gewoonte waar nooit helemaal van af ben gekomen. In gebaren kan ik altijd in vijf minuten uitdrukken waar ik een hele dag mijn hoofd over zou moeten breken om het in woorden te vertalen. Uiteindelijk zouden mijn woorden bij lange na niet zo treffend zijn. Mijzelf in woorden uitdrukken is altijd een probleem geweest. Ik heb gemerkt dat ik niet de enige doofstomme ben in die positie.

Wanneer u, zoals ik hoop, de gebarentaal gaat leren, zult u verbaasd staan hoe veel gemakkelijker u ideeën uit kunt drukken. Woorden zullen traag en moeizaam lijken. Wanneer u er eenmaal bedreven in bent, zult u het alfabet even snel kunnen spellen op uw vingers als oraal.

De echte gebarentaal is niets meer of minder dan het **tekenen** van beelden in de lucht. Een onverschillige, slordige gebarenmaker maakt slechte tekeningen met zijn vingers, handen, armen en gezichtsuitdrukkingen. Een zorgvuldig getrainde 'spreker' maakt zijn gebaren nadrukkelijk en artistiek. Zijn tekeningen worden dan duidelijk, en plezierig om naar te kijken. Hoe beter hij tekent in de lucht, hoe mooier en indrukwekkender zijn tekeningen worden.

De pure gebarentaal verschilt evenzeer van de 'platte' als de onhandige capriolen van een walsende olifant van de gracieuze vederlichtheid van een Pavlowa.

In weerwil van de verstikkende atmosfeer in de instituten hebben de doven hun gevoel voor ritme niet verloren. Zou u een bal of andere sociale bijeenkomst van de doven bijwonen waarbij werd gedanst, dan zou u tot uw verbazing een aantal van hen gracieus en in de maat de foxtrot zien dansen. U vraagt hoe zij dit doen zonder de muziek te kunnen horen. Wellicht vertelt iemand u dat zij de vibraties via de vloer kunnen voelen. In mijn opinie is dat onzin. Zij laten zich enkel leiden

door hun voorstellingsvermogen en een latent gevoel voor ritme.

Veel doven scheppen er plezier in liederen en lofzangen in gebaren weer te geven. Hun opvoering is instinctmatig, zonder training of coaching van artiesten. Hun gebrek aan cultuur maakt hun 'zingen in gebaren' onbevredigend. Zij geloven dat zij de verzen moeten 'gebaren' zoals zij daar staan - woord voor woord. Zij zouden moeten trachten de ideeën over te brengen, en hun expressies en emoties niet laten ontkrachten door te proberen de woorden te volgen.

Kort voor mijn trouwen leerde ik een intelligente onderwijzer van het Delsarte-systeem voor expressie en pantomime kennen. Hoewel er geen gelijkenis is tussen dit systeem en de Gebarentaal van de Doven, zagen wij beiden de goede kanten van de twee methoden. We hebben zelfs geprobeerd de twee te combineren. Na enkele repetities slaagden wij daar zo goed in dat ons horende publiek zeer enthousiast was.

Ik nam deze nieuwe combinatie aan als kind dat grootgebracht moest worden. Ik improviseerde gebaren die een combinatie waren van de taal der doven en de 'gebaren' van de Indianen, Italianen, Fransen enzovoort. Ik trachtte ze in de vorm van duidelijk gedefinieerde beelden te gieten, zonder daarbij expressie of emotie op te offeren. Mijn doel was deze gebaren voor iedereen begrijpelijk te maken, zelfs voor degenen die nog nooit een verhaal in gebaren hadden 'gehoord'.

Toen mijn oudste acht jaar was, had ik haar geleerd in gebaren de lofzang 'Nader tot U, mijn God' te zingen, in de door mij uitgewerkte gebarenmethode. Ik leerde haar de gebaren in elkaar te laten overlopen, tot ieder vers op 'zichtbare muziek' begon te lijken. Het was enigszins vergelijkbaar met het ritme van een Griekse dans.

Vol vertrouwen dat zij deze lofzang voor publiek zou kunnen uitvoeren, liet ik haar 'spreken' bij enkele kerkelijke bijeenkomsten van horenden. Het resultaat mag blijken uit deze citaten van in de bladen verschenen artikelen:

De meest indrukwekkende uitvoering van 'Nader tot U, mijn God' die de schrijver ooit heeft aanschouwd, was die van de jonge Marion Ballin. Ik heb uitvoeringen gezien van meesters in de Delsarte-gebaren, en in onze eigen prachtige taal der gebaren, maar geen daarvan benaderde ook maar de eerbiedige schoonheid en gratie die de kleine Miss Ballin wist mee te geven. Deaf-Mutes Journal, mei 1905.

Ik heb van een tiental kanten gehoord hoe een kleine meid van acht jaar oud, de horende dochter van een doofstomme vader, ongewoon begaafd in het maken van gebaren en een briljant denker, en de moeder, eveneens zeer getalenteerd en een hooggewaardeerd musicus, het publiek ademloos van bewondering achterliet met haar opvoering, in gebaren, van de lofzang 'Nader tot U, mijn

God', daarbij door haar moeder op de piano begeleid. Degenen die deze werkelijk prachtige uitvoering hebben bijgewoond zeggen nooit eerder zoiets te hebben gezien, en dat geen enkele doofstomme, die de taal der gebaren zo natuurlijk afgaat, haar ooit zou kunnen benaderen in gratie, gemak, of duidelijkheid.

Maar dat is niet zo verwonderlijk, want dit kind heeft van haar beide ouders kenmerken geërfd. Zij maakt gebaren met dezelfde verbeeldingskracht als haar vader, en in haar melodieuze expressie ziet men de muzikaliteit van de moeder terug. Fragment uit een artikel van Alexander L. Pach, in de Silent Worker, juni 1905.

Bij andere gelegenheden reciteerde ik liederen als 'Lochinvar,' 'Star-Spangled Banner,' en dergelijke. Toen ik de Marseillaise uitvoerde, koos ik de oorspronkelijke versie van Captain Rouget de L'isle. Ik geloof dat ik erin ben geslaagd er een werkelijke film van te maken. U weet dat een schilderij op doek, indien goed uitgevoerd, geen vertaling in enige andere taal behoeft. Het is een slechte kunstenaar die er een uitleg bij moet geven.

De volgende citaten spreken voor zichzelf:

Mr. Ballins handen vlogen met een theatraal gebaar toen hij de bijeenkomst opende met de Marseillaise in gebarentaal. Hij wiegde de baby in zijn armen, en rolde de tiran op tot een bal die hij met zo veel kracht van het toneel wierp, dat een man met sigaar op de eerste rij zich van schrik zowat in zijn sigarenstomp verslikte.

Mr. Ballin riep de burgers bijeen met een grootse armzwaai die het publiek deed sidderen, en eindigde met een bezielde stuk toneel dat hem een storm van applaus van zijn luisteraars opleverde. - New York Call, oktober 1921

En na het banket introduceerde Mrs. Terry een gast uit New York, Albert Ballin, een doofstomme, briljante dramaticus die hen met zijn bezige vingers in vervoering bracht en voor hen de Marseillaise 'zong', met zulke dramatische gebaren dat ik u zweer dat ik de marcherende voeten, de roffelende trommels en de oorlogskreten van de Fransen kon horen, en de vlag kon zien wapperen. De 'spreker' had bovendien veel te vertellen over de vele gebaren van de regisseurs, acteurs en hun horende publiek, die voor de doven vaak een totaal verschillende betekenis hebben. Hij beschouwde het als plicht van de industrie de taal van de doven te bestuderen, die veelal oneindig veel beter geschikt is voor het overbrengen van echte emoties dan de vorm die nu in het geluidloze drama wordt gebruikt. Alma Whitaker, in de Los Angeles Times, 11 mei 1924

DE ONGESCHOOLDEN

U WEET waarschijnlijk wel dat het niet kunnen lezen en schrijven niet beperkt is tot doven alleen. In bepaalde gedeelten van dit land komt het maar al te veel voor onder horenden. Ik heb echter gemerkt dat het de horenden die niet konden lezen of schrijven niet per definitie aan intelligentie ontbrak. Wat mij wel

vreemd voorkwam is dat deze toestand bestaat in een land dat geacht wordt over een van de beste schoolsystemen ter wereld te beschikken.

Mijn nieuwsgierigheid werd gewekt door een uitspraak die wordt toegeschreven aan generaal Pershing ten tijde van de Grote Oorlog. Deze uitspraak kwam ik ergens tegen, waar of wanneer weet ik niet meer precies; maar ik zag hem en hij staat diep in mijn geheugen gegrift. Hij moet hebben gezegd dat van alle opgeroepen mannen die hem werden toegezonden, slechts veertig procent kon lezen en schrijven. Het is niet eenvoudig te begrijpen hoe dit kon gebeuren, terwijl de oproep toch selectief was. Ongeacht of deze uitspraak nu wel of niet is gedaan, hij leidde er in ieder geval toe dat ik mijn eigen onderzoek heb gestart.

Het was een lang en moeizaam te volgen spoor; vaag, ongrijpbaar en verbijsterend. Ik worstelde me door volkstellingsrapporten, schoolrapporten, statistieken van bibliotheekbezoek, oplagecijfers van kranten, 'bestsellers' onder boeken, en gelijksoortige bronnen van informatie heen, totdat het me duizelde. Dergelijk onderzoek is gortdroog en even oninteressant als een rapport van een octrooibureau - en aanzienlijk lastiger. Ervan uitgaand dat uw smaak met de mijne overeenkomt, zal ik u niet vermoeien met de details van mijn onderzoek. U zult me op mijn woord moeten geloven als ik u vertel dat wat ik aantrof mij ervan overtuigde dat de aan generaal Pershing toegeschreven uitspraak waarschijnlijk op waarheid berustte. Als u benieuwd bent naar de details, dan zult u zelf op onderzoek moeten gaan. Ik word een jaartje ouder, en wil de weinige jaren die mij resten graag besteden aan het najagen van plezieriger bezigheden dan mijzelf begraven onder verstikkende statistieken.

Ik weet niet goed hoe ik de klasse die niet kan lezen of schrijven zou moeten benoemen. Ik bedoel degenen die intelligent zijn en goed in staat zich mondeling uit te drukken en gesproken taal te begrijpen - net als de intelligente doofstomme die gebaren gebruikt. Ik kan ze redelijkerwijs geen analfabeet noemen volgens de definitie in het woordenboek: ongeletterd, onbekend met boeken of letters, onopgeleid, onbekend met wetenschap. Ongeschoold doet hun evenmin recht. En toch, **faut de mieux**, heb ik dit hoofdstuk die titel gegeven - met excuses. Misschien kan ik mijn bedoeling verduidelijken in het volgende gedeelte.

Er zijn enorm veel mensen die begrijpen wat er tegen ze wordt gezegd, en die in staat zijn zichzelf mondeling uit te drukken. Soms is hun spreektaal gemengd met een vreemde taal of dialect. Desondanks gaat het leven en werken hen gemakkelijk af, en zijn zij zeer gewaardeerde burgers. Ik ken persoonlijk rijke aannemers, bouwers en bankiers die slechts hun naam kunnen krabbelen op de stippelijntje van hun cheques en contracten. Ik weet zeker dat ook u deze zeldzame exemplaren der mensheid hebt ontmoet. Het is onmogelijk te bepalen met hoever zij zijn, want zij hebben hun zwakheid als schrijvers en lezers

uiterst succesvol leren verbergen achter gehaaide welsprekendheid. Wanneer ik hen tegenkom en schriftelijk met hen probeer te converseren, wijzen zij me op hun slechte ogen. Een ander wordt gewenkt om hen te helpen het gesprek met mij te voeren - en de volgende keer dat zij mij zien steken ze snel over naar de andere kant van de straat. Ze zijn te trots om dit zogenaamde analfabetisme toe te geven, zelfs tegenover de volksteller. De beheersing van het Engels is, in mijn ogen, een onbetrouwbare maatstaf voor het afmeten van iemand mentale kaliber.

Een ander feit dat wij hierbij in overweging moeten nemen is de aanwezigheid in ons midden van een groot aantal buitenlanders dat geen Engels kan of wil leren. In een eerder deel van dit boek heb ik u verteld over de moeite die men zich moet troosten om een vreemde taal te leren beheersen. De talentvolle slimmeriken vormen hierop natuurlijk een uitzondering. Maar die maken slechts een klein deel van de bevolking uit.

Er zijn tijden geweest dat ik twijfelde over de noodzaak tot schriftelijke taalbeheersing, waar wij de simpelste, meest natuurlijke, eenvoudigst te begrijpen en minst dubbelzinnige taal ter wereld binnen handbereik hebben. Benjamin Disraeli heeft gezegd: 'De mens gebruikt taal om zijn ware gedachten te verbergen.' Mark Twain bracht het wat directer en stelde 'het eerste dat de mens met taal deed, was leugens vertellen'.

Ik denk dat deze mannen bij het neerschrijven van de hier geciteerde regels aan diplomaten, staatsmannen en sommige advocaten dachten.

Hun idee verklaart wellicht het adagium, 'Kinderen en dwazen spreken de waarheid.'

OP NAAR CALIFORNIË

VOL VAN hoop en ambitie pakte ik mijn schamele wereldse bezittingen in mijn valies en ging aan boord van het goede schip *Finland* om af te varen naar Californië, het thuis van ons geliefde kind Cinema.

Ik werd uitgezwaaid door enkele dove vrienden die me geluk wensten bij mijn hachelijke onderneming. Daarbij viel mij iets op dat vaak te zien is maar zelden op waarde wordt geschat. Toen de trossen werden losgegooid en het schip haar lange reis begon, namen de passagiers en hun vrienden aan de wal luid roepend afscheid van elkaar, daarbij hun handen als megafoons gebruikend. Al hun mondelinge uitwisselingen gingen echter verloren in de stoomsirenes, het belgelui, de luidkeelse orders van de officieren, het schreeuwen van de zeelieden en het algehele pandemonium. Mijn dove vrienden en ik werden niet in het minst gehinderd door dit oorverdovende kabaal. Voor ons bestond het niet. Wij praatten rustig door, met onze vingers en handen, en misten geen enkel woord. Het laatste bericht dat ik met mijn vingers afvuurde was volgens mij: 'Zie je wel dat onze doofheid zijn voordelen heeft. Nu kunnen wij eens om de horenden

lachen, en ze beklagen om hun hulpeloosheid, wat jullie?’

Het antwoord kwam: ‘Gelijk heb je, ouwe! Goede reis, en veel geluk!’

Ons gesprek werd al snel afgebroken toen het schip zich de andere kant op draaide. We hadden door kunnen blijven praten op een afstand ver buiten gehoorsafstand. Ons systeem was zo veel beter dan de signaalvlaggen die op oorlogsschepen worden gebruikt.

Ik stel voor u nu het relaas te doen van mijn avonturen in de wereld van de film. Ik werd met open armen ontvangen in de Ince Studio (tegenwoordig Pathé). Mr. Ince kende en apprecieerde het doel van mijn komst, en liet me volledig vrij de studio en alle faciliteiten in detail en van nabij te bestuderen. Ik bezocht ook andere studio's, waar ik welkom werd geheten en werd geholpen met mijn werk. Mijn affiniteit met de filmindustrie stamt uit die tijd. Om te voorzien in mijn levensonderhoud schreef ik voor diverse bladen en tijdschriften, gaf ik les in gebaren aan acteurs en schilderde ik portretten. Van tijd tot tijd werd ik zelfs ingezet als acteur in kleine rollen. Ik zou boeken vol kunnen schrijven over mijn interessante ervaringen, zou ik mij toestaan van mijn onderwerp af te dwalen. Wat ik uiterst merkwaardig vond, en regelrecht absurd in deze industrie, was het totale gebrek aan regisseurs die vloeiend op hun vingers konden spreken. Mijn ijverige zoektocht leverde er slechts één op. Hij spelt traag en reumatisch op zijn vingers, en niet meer dan dat. Alle regisseurs die ik heb ontmoet zijn vriendelijke, zeer achtenswaardige heren, uiterst bedreven in hun werk. Niettemin is het vanuit mijn standpunt gezien zachtst gezegd vreemd dat zij de gebarentaal niet kennen - **de taal die bij het maken van films zo essentieel is.**

Met uitzondering van twee of drie acteurs die, zoals de inmiddels overleden Lon Chaney, doofstomme ouders hebben, is vrijwel iedereen die met de industrie te maken heeft, van de hoogste producent tot de nederigste toneelknecht, zalig (?) onbekend met de gebarentaal. Lon Chaney heeft in gepubliceerde artikelen verklaard dat hij dankbaar was voor zijn kennis van gebaren, en geloofde dat zijn succes daar voor een groot deel aan te danken was.

Bij het aanschouwen van de productie van films viel het mij op dat zeer veel geld en tijd wordt verspild doordat men geen gebaren kent. Het volgende verhaal illustreert dat:

Ik was getuige van een scène waarin de heldin moest vluchten in een automobiel. Zij zat over het stuur gebogen, en keek elke minuut of twee achterom naar haar achtervolgers. De auto stond in feite stil. Op de achtergrond werd een doek met afbeeldingen van velden, bomen, bosjes en telefoonpalen langs twee draaiende cilinders bewogen, om de illusie te scheppen dat de auto reed. Om deze illusie te versterken sprongen vier mannen, twee aan elke kant, op en neer op planken die aan de auto waren bevestigd, zodat het leek of deze over een hobbelige weg reed. Voor de auto, buiten het zicht van de camera,

stond een gemotoriseerde propeller naar de auto te blazen, zodat de haren en linten van de heldin wapperden in de wind. De illusie van een auto op volle snelheid kwam perfect over op het scherm. Per ongeluk waren de haren en linten van het meisje vastgemaakt aan haar jas. De regisseur bulderde door zijn megafoon dat ze de linten los moest maken, maar dankzij de oorverdovende herrie die het vliegtuigapparaat produceerde, kon zij hem niet horen. Hij moest de camera stoppen, naar haar toelopen en uitleggen wat hij wilde, en de scène vervolgens opnieuw opnemen.

Na afloop schreef ik op mijn schrijfblok: U bent een verd- goede regisseur. Als u had geweten hoe, had u haar met gebaren kunnen vertellen haar haar los te maken. Dat had u een opname gescheeld.

De regisseur, een vriend met een goed hart, keek me woest aan; toen verzachtte zijn kwade gezicht tot een brede glimlach. Hij knikte en gaf me gelijk met mijn kritiek.

Ik heb ook maffiascènes gezien, schietpartijen tussen cowboys en indianen, huizen die in brand stonden, oorlogsscènes en andere scènes die zo veel kabaal produceerden dat elke mondelinge instructie verloren ging. Bij zulke scènes zouden gebaren van onschatbare waarde zijn geweest.

Wellicht komt de dag dat regisseurs en acteurs die de gebarentaal niet kennen even nutteloos zijn als timmerlieden die niet weten hoe een hamer of een zaag te gebruiken.

In een zekere studio, bij het geven van weer eens een verhandeling over mijn favoriete onderwerp, maakte ik enkele opmerkingen waarmee ik het merendeel van de bioscoopfilms afdeed als je reinste nonsens en een belediging van de intelligentie van het Amerikaanse volk. Een acteur verklaarde lacherig dat 'verhalen worden geschreven door, over en voor sufferds.' De regisseur riposteerde, 'zo'n tachtig procent van de Amerikanen zijn zulhoofden, en dat is de klasse die de films betaalt en mogelijk maakt. We hebben wel eens wat intellectuelers gemaakt (waarbij hij enkele waarlijk prachtige verhalen noemde), en dat was een financieel fiasco.' Een andere acteur knikte ernstig, en voegde daaraan toe, 'We moeten de zulhoofden wel tevreden stellen, of we gaan gewoon failliet.'

Er zit veel waarheid in deze opmerkingen, als we tenminste uitgaan van de oude, ongegronde theorie dat de meeste mensen een slechte smaak en mentaliteit hebben. Maar die beschuldiging is onterecht. Ik herhaal wat ik eerder heb geconcludeerd, dat de grote meerderheid der mensheid wel degelijk intelligent is, maar dat er te veel, zo'n zestig procent, 'ongeschoold' zijn in de betekenis die ik eerder heb gedefinieerd.

Degenen die de woorden die over het scherm worden gegooid niet kunnen lezen, raken de draad van het verhaal kwijt - zij raken verveeld en van afkeer vervuld, en zullen zulke voorstellingen voortaan niet meer willen zien. Dit is duidelijk

bewezen door de massa's die afkomen op de films van Charlie Chaplin. De films die hij vijftien jaar geleden maakte, zijn nog even populair. Zij bestaan uit beelden - niet uit woorden. De onzin die door sommige producenten wordt geboden, zal de kijkers met zelfrespect die kunnen lezen voor altijd afschrikken. Vele producenten hebben het idee dat zij de teruglopende bezoekersaantallen kunnen keren door nog onnozeler en obscener films te maken, maar zij negeren daarmee de werkelijke oorzaken van dit probleem. Zij gedragen zich als de man die in drijfzand viel - hoe harder hij worstelde, hoe sneller hij zonk. En de arme Cinema wordt op deze manier ziekelijk en zwak.

Er is in ons midden plots een innovatie binnengebuisd die de Talkie of sprekende film wordt genoemd, waarbij de menselijke stem, muziek en alle andere geluiden worden gereproduceerd. De producenten en vertoners vallen over elkaar heen in hun enthousiasme en spenderen kwistig honderden miljoenen. Hoewel nog verre van perfect ziet het er naar uit dat we met deze uitvinding zullen moeten leren leven, als een schoonmoeder die weigert te vertrekken. Nu de orale spraak het scherm heeft bereikt, wordt verwacht dat de bezoekersaantallen zullen stijgen. Misschien voor een tijdje - maar zal dat blijven duren? Zal het succes permanent zijn? Ik betwijfel het. We zijn nog steeds in een hysterische stemming, een logisch gevolg van de Grote Oorlog. Het onmiddellijke succes van de Talkie maakt echter wel duidelijk dat er een alternatief nodig is voor de eindeloze woorden die voorheen op het scherm werden geschreven. Spraak is inderdaad nuttig voor een groot aantal van de zogenaamde 'ongeschoolden.' Het is ook de manier om alle doven en slechthorenden te verdrijven. En hoe betreuren die het heengaan van de geluidloze film, die als een van hun weinige zegeningen werd beschouwd. Het vermaakte hen, en hielp hen vrolijk te blijven. 'Maar nu hebben de blinden er ook iets aan,' zo merkte een publiciteitsmedewerker op. Slim bedacht, misschien, maar hij vergeet dat de doven toegang betalen; de blinden niet.

De Talkie beperkt het theaterbezoek tot degenen die de taal begrijpen. Degenen voor wie de taal vreemd is, worden verjaagd. Het is misschien een goed idee, zelfs aanbevelenswaardig, om muziek en andere geluiden te gebruiken om de illusie van realiteit te versterken. Maar we kunnen gemakkelijk zonder monologen, dialogen en alle oraal gesproken woorden, die in vele talen vertaald moeten worden om de wereld te kunnen bereiken. Op zijn best vertraagt dialoog de actie, en daarmee de aantrekkelijkste kant van de bioscoopfilm. De Cinema schiet aan haar doel voorbij als zij zichzelf niet universeel maakt; en zij kan nooit universeel zijn wanneer zij niet door iedereen, overal ter wereld begrepen kan worden.

Wij hebben te lang in het tijdperk van de jazz geleefd; we zijn uitgeput en ziek van het onophoudelijke kabaal dat slechts wilden waardig is. Dreigt de Talkie ons

nog meer daarvan te brengen, terwijl we net naar rust begonnen te verlangen?

Wanneer we een boek lezen en rustig zitten te genieten van het verhaal, schreeuwt het boek ons dan vanaf elke pagina toe met hoofdletters in alle formaten, schuinschrift en ellenlange voetnoten? Het zou ons al gauw irriteren en tegen gaan staan, en we zouden het boek in de haard gooien. Een goed verhaal komt het best tot zijn recht wanneer het wordt gepresenteerd in een eenvoudig lettertype en duidelijke, simpele bewoordingen, zodat er ruimte voor de verbeelding blijft. Vele van de oude geluidloze films zijn uiterst succesvol geweest; zij staan als goede boeken in ons geheugen gegrift. Dit is het soort werk dat wij zouden moeten behouden en verbeteren.

Charlie Chaplin, de beroemde komiek, is goed bekend met de gebaren en maakt er excellent gebruik van, zonder er een aparte taal van te maken. Nooit ziet u hem zijn mond openen om ook maar een lettergreep te uiten; zijn ondertitels zijn schaars en kort. Het liefst gebruikt hij er geen enkele. Zijn films hoeven daardoor nooit te worden vertaald. Hij heeft er zeer welverdiend fortuin mee gemaakt.

Terwijl ik bovenstaande regels neerschreef, kwam ik een artikel tegen met de titel 'Charlie Chaplin bestrijdt de Talkies.' Het verscheen in het tijdschrift *Motion Pictures* van mei 1929. Ik citeer:

Vertel ze maar dat ik ze verfoei [zei hij]. Ze bederven de oudste kunst ter wereld - de kunst van de pantomime. Ze ruïneren de grootse schoonheid van de stilte. Ze doen de betekenis van het scherm teniet, de aantrekkingskracht die het sterrendom en de fans heeft geschapen, de enorme populariteit van het geheel - de aantrekkingskracht van de schoonheid... Schoonheid is waar het om draait in films - niets anders. Het scherm is voor beelden bedoeld. Beelden... Ik gebruik geen geluid in mijn nieuwe film. Nooit zal ik geluid gaan gebruiken. Het zou voor mij fataal zijn. Ik kan niet begrijpen waarom iemand die het zou kunnen vermijden het zou gebruiken; Harold Lloyd bijvoorbeeld.

Mr. Chaplin is zeer goed thuis in dit onderwerp, en weet waarover hij spreekt. Eerlijk gezegd beschouw ik hem als een van de waardevolste medestanders van de beweging die dit boek hoopt te beginnen. We hebben nog een paar invloedrijke mensen als hij nodig om ons te helpen de onwetendheid en op niets gebaseerde vooroordelen die de vooruitgang belemmeren te boven te komen. Nu ik het toch over de onwetendheid met dit onderwerp heb, wil ik een duidelijk onderscheid maken met de onverschilligheid die de doofstomme heeft gemaakt tot wat hij is, en verantwoordelijk is voor de problemen die hem zijn hele leven lang blijven achtervolgen. Om duidelijk te maken hoezeer deze onwetendheid aanwezig is bij de mensen die geacht worden over intelligentie te beschikken, zal ik u iets vertellen dat ik meemaakte in een van de studio's waar ik vele zeer

ontwikkelde, genereuze lieden heb ontmoet.

Toen ik de uiterst charmante Miss Betty Compson voor het eerst ontmoette, vroeg zij mij tijdens een interview, 'Kunt u liplezen?'

Ik antwoordde: 'Nee, dat kan ik niet.'

'Waarom niet?' vroeg ze verbaasd.

Mijn antwoord was, 'Kunt u op uw vingers spellen?'

'Nee,' kwam het antwoord snel.

Ik glimlachte, en herhaalde haar eigen woorden, 'Waarom niet?'

'Waarom zou ik?' vroeg ze. 'Ik ontmoet nooit dove mensen.'

Toen ik niet antwoordde, ging ze verder, 'Weet u, ik heb een zeer goede vriendin, een fantastische actrice, op het scherm èn op toneel. Toen haar gehoor achteruitging vond ze dat zo erg, dat ze heeft leren liplezen, zó goed dat niemand van haar probleem afweet. Ze heet Louise D.'

Ik wilde zeggen, 'Ach, Louise, hoe kun je nu liplezen wanneer je met je rug naar iemand toestaat, of wanneer het spotlicht in je ogen schijnt? Hoe kun je de lippen van je regisseur lezen, als zijn mond verborgen is achter een megafoon? Het is al moeilijk genoeg voor wie dan ook om voor een doofstomme door te gaan; maar een doof iemand die zich gedraagt alsof ze kan horen - ongelooflijk.' Maar ik kon het niet over mijn hart verkrijgen de liefallige Betty op deze manier in verlegenheid te brengen.

'Dat is heel mooi,' antwoordde ik. 'Hoe oud was ze toen haar gehoor slechter werd?'

'Dat weet ik niet precies. Dertig of zo.'

'Ziet u,' legde ik uit, 'ze heeft tot haar dertigste even goed kunnen horen en spreken als u, en hoefde dus alleen nog te leren liplezen. U realiseert zich waarschijnlijk niet dat een doof kind vijftien, twintig, soms vijfentwintig jaar lang keihard zal moeten werken, en zijn ontwikkeling in alle andere richtingen zal moeten opofferen, om zelfs maar te kunnen proberen oraal te spreken en te liplezen. Zelfs na jaren van hard werken en studeren is de kans nog groot dat het hem niet lukt. Al die jaren worden daaraan besteed om **u en degenen zoals u** een half uurtje van uw tijd te besparen, dertig minuten op uw hele leven. Is het redelijk dit van de doven te vragen, wanneer u in enkele minuten zou kunnen leren op uw vingers te spellen en met hen te communiceren?'

Betty keek verrast en gepijnigd. Ze draaide zich om en sprak met haar vrienden. Toen schreef ze op mijn schrijfblok, terwijl haar tranen langs het potlood biggelden: 'Zo hadden wij het nog nooit bekeken. Ik schaam me vreselijk en ik hoop dat u mijn excuses aanvaardt.'

Zoals de meesten was zij slechts onwetend over dit vaak geringschatte onderwerp. Ik ontmoet dagelijks mensen zoals zij, die me in alle onschuld en oprechtheid dezelfde vragen stellen - en zich nooit realiseren dat de vraag die zij

stellen even absurd is als 'Kunt u 's nachts, geblinddoekt, in een storm, dansen op een wankel koord?'

Het heeft mij een jaar gekost dit boek te schrijven, na haast een leven lang zorgvuldig nadenken. Keer op keer in al die jaren heeft men mij dezelfde vraag gesteld als Miss Compson deed. Men zou er moedeloos van worden.

Toen ik Mary Pickford voor het eerst ontmoette, stelde ook zij mij die hartverscheurende vraag, 'Kunt u lippen lezen?' Ik hoop te worden vergeven voor mijn antwoord, 'Nee, maar ik kan ze wel zoemen, vooral als ze zo mooi zijn als de uwe.' Natuurlijk verontschuldigde ze mij met een hartelijke lach.

VOORDELEN VOOR DE DOVEN

IK VERTROUW EROP dat ik u met feiten en bewijsmateriaal ervan heb kunnen overtuigen dat de Universele Gebarentaal een onschatbare hulp voor de mensheid zou zijn. Verdere discussie lijkt overbodig, dus bied ik u enkele voorspellingen aan over de waarschijnlijke resultaten, zou het worden ingevoerd. Laat ons ten eerste de waarde ervan voor de doofstommen bepalen, uit wiens lijden het **Idee** is geboren. (De telefoon trouwens ook.)

Wanneer **iedereen** de gebarentaal kan spreken, hoeft geen enkel doof kind meer naar de gevestigde scholen en instituten voor de doven te worden gestuurd, met al de noodlottige misère van dien. In plaats daarvan zal hij de dichtstbijzijnde school voor horende kinderen bezoeken. **Omdat de onderwijzers en de horende leerlingen de gebarentaal reeds beheersen, zal er uitstekend voor hem worden gezorgd.**

In het begin zal hij misschien iets achter lopen op de rest. Dat is te verwachten. Maar door constant met horende kinderen om te gaan, en onophoudelijk op zijn vingers te spellen, zal hij gewend raken te **denken** in woorden, en een goede beheersing van het Engels zal daar op een natuurlijke manier uit voortvloeien. Al snel zal hij zijn klasgenoten kunnen bijbenen, en, als hij slim genoeg is, zelfs inhalen. Dit is zeer wel mogelijk, omdat hij zich als gevolg van zijn aandoening gemakkelijker kan concentreren.

De mogelijkheid bestaat dat u, de lezer van dit boek, om een of andere reden met een doof kind in contact zou komen. Uw kennis van de gebarentaal zou dan van onschatbare waarde zijn, want u zou hem kunnen helpen met studeren. Zou het uw eigen kind zijn, dan kon u hem onderwijzen totdat hij de schoolgaande leeftijd had bereikt. Een dergelijke vroege instructie zou zijn geest ontwikkelen. Bovendien zou hij, door geen contact met andere doofstommen te hebben, van hun eigenaardigheden gevrijwaard zijn. Zijn geest zou geen leegte zijn voor zover het woorden betreft. Later zou hij niet geneigd zijn alleen met zijn medeslachtoffers om te gaan. Hij zou op gelijke voet staan met de horenden, en zich overal thuis kunnen voelen; net als ik in Italië, onder gebaren makende mensen.

Kort gezegd, hij zou in alle opzichten gelijk zijn aan zijn horende broeders, behalve dat hij niet kon horen en oraal kon spreken. Hij zou opgaan in de bevolking, en zijn gebrek zou zelden worden opgemerkt.

Met uitzondering van de enkelen die hun gehoor op latere leeftijd hebben verloren, gaan de doven niet onder hun verlies gebukt. Edison is doof, maar hij verspilt geen tijd met sentimenteel beklag over zijn doofheid. Integendeel, hij beschouwt het als een zegen, want hij hoort geen lelijke geluiden, en kan zich concentreren op wat er werkelijk toe doet. Niemand mist **wat hij nooit heeft gekend.**

Voordat ik dit hoofdstuk ga afsluiten, wil ik u herinneren aan mijn instemming met Dr. Bell over zijn briljante idee de bestaande scholen voor de doven met de grond gelijk te maken - het idee dat hij nooit heeft uitgevoerd. Ik stel een methode voor om dit uit te voeren, waarbij geen enkele wet zou hoeven worden aangenomen, en die niemand een cent zou kosten. De horende wereld zou de Universele Taal der Gebaren moeten leren. Daarmee alleen zou dit langverwachte doel worden bereikt. Wanneer de dove kinderen de scholen voor horenden zouden bezoeken, zouden de voor doven gebouwde scholen vanzelf hun deuren sluiten, en misschien eindelijk voor iets constructievers worden gebruikt.

VOORDELEN VOOR ANDEREN

EERDER IN dit boek heb ik vermeld hoe de doven internationale congressen houden, waarbij de afgevaardigden zonder de hulp van tolken moeiteloos met elkaar 'spreken'. Laat ons deze congressen eens vergelijken met de frequente bijeenkomsten van ambassadeurs, ministers, of afgevaardigden uit vreemde landen. Als concreet voorbeeld nemen we de Ontwapeningsconferentie, die onlangs werd gehouden in Washington, D.C. Een briljante Franse diplomaat hield daar in zijn eigen taal een vlammend betoog, waar hij echter elke paar minuten mee moest stoppen, zodat zijn tolk het in het Engels kon vertalen. De Franse taal is rijk aan idioom en delicate betekenisverschillen, waaraan zelfs de beste vertalers nauwelijks recht zouden kunnen doen in een andere taal. Wanneer het betoog naar het Engels werd vertaald, zaten de afgevaardigden uit de andere landen daarop te wachten, met lege blik voor zich uit kijkend als een doofstomme bij een musical - en even ongelukkig. Het duurde dagen voordat het betoog kon worden vertaald naar de vele talen van de verschillende afgevaardigden. Dergelijke vertragingen kunnen zeer gevaarlijk zijn, met name bij diplomatieke zaken. Congresvoering op deze manier moet wel omslachtig lijken - onnozels zelfs, vergeleken met die van de doven. Zouden de toespraken op congressen van de horenden worden vertolkt door iemand die in gebaren kon spreken, dan zou veel tijd kunnen worden bespaard. Zo gebeurt het tijdens de pow-wow tussen verschillende Indiaanse stammen. De gebarentaal zou zijn nut

bewijzen bij opera, theater en concert, waar stilte in de plaats zou komen van geklets. Zou iemand nog geluid maken, dan zou u zich gerechtigd voelen hen fysiek eruit te zetten. In restaurants zouden de obers in stilte kunnen werken, zodat u zich kon concentreren op het vriendelijke ritme van hete soep die door grote kelen gorgelt.

Ik mag graag kijken naar het werk aan torenhoge staalconstructies. De immense kranen tillen zware stalen balken op, hijsen ze omhoog, zwaaien ermee rond, en zetten ze op hun plaats, zonder tijdverlies en zonder enige verwarring. Ik kan de zware trillingen onder mijn voeten voelen, en stel mij voor wat een immens kabaal daar gaande is, met hamerende mokerslagen en dreunende pneumatische klinkhamers - een kabaal oorverdovend genoeg om de doven te laten horen. De werklieden laten zich door dit pandemonium van herrie niet van de wijs brengen, en ook de communicatie gaat gewoon door. Waarom? Omdat zij gebaren maken naar elkaar. De kraandrijver kijkt ingespannen naar een werker die met zijn wijsvinger 'omhoog, omhoog' wenkt. Als hij zijn arm horizontaal uitstrekt, betekent dat 'stop'. Het volgende moment gaat zijn rechterduim naar rechts, om aan te geven in welke richting de kraan moet draaien. Hij brengt zijn rechterduim onder zijn linkerhandpalm iets omhoog, en de balk wordt langzaam, centimeter voor centimeter, opgehesen, tot de plaats van bestemming is bereikt. Voor het ongeoefende oog lijkt het of de kraan met leven en menselijke intelligentie is bezielde.

Het werk wordt plotseling gestopt, en ieder strekt zich uit om te kunnen zien wat er beneden in de straat gebeurt. Drommen mensen worden door politieagenten achteruit geduwd om ruim baan te maken voor de rood flitsende brandweerwagens. Brand is nog altijd spannend, dus vol opwinding ren ik achter de brandweer aan. Vijf blokken naar het oosten is de brand. Ik klim in een lantaarnpaal en nestel me op de scherpe punt, zodat ik niets van het opwindende tafereel voor mij hoeft te missen.

De slang is in een paar seconden aangesloten; de ladders worden uitgeschoven en brandweermannen klimmen snel omhoog, naar een groep vrouwen en kinderen die gillend van angst voor een raam staan. Enkelen zijn hun verstand verloren en springen uit het raam, waar zij gelukkig worden opgevangen in de daar gespannen netten. Kinderen schreeuwen, honden blaffen en de menigte gilt het uit.

De brandweercommandant, een koelbloedige veteraan, neemt de hele situatie rustig in ogenschouw. Zijn spreektrumpet heeft hij afgedankt als nutteloos relikwie uit het verleden. Met duidelijke, onmiskenbare gebaren geeft hij orders aan de brandweelieden die zich bovenop het brandende huis bevinden. Hij vertelt hen dat ze naar de achterkamer op de derde verdieping moeten gaan om een oude, blinde grootmoeder en haar kreupele kleindochter naar buiten te

dragen. Hij waarschuwt de rest naar de andere kant te springen, omdat de tussenmuur het dreigt te begeven. De brandweerlieden begrijpen hem perfect en voeren de orders zonder aarzeling uit. Al snel is de brand onder controle, zijn de mensen gered en lost de menigte zich op.

Deze brand is natuurlijk aan mijn verbeelding ontsproten. Het is nooit op deze manier gebeurd. Maar het zou, op een dag, zo kunnen gebeuren. Wie weet? Ik stond op een straathoek vlakbij Pershing Square, waar sergeant Cleaves met armgebaren aanwijzingen gaf aan de langsrazende auto's en voetgangers. Plotseling fronste hij dreigend. Hij had een hardnekkig overtreder van de regels opgemerkt, die op het verboden moment de hoek om probeerde te glippen. In gebaren riep hij, 'Als je niet onmiddellijk maakt dat je terugkomt scheur ik je blindedarm eruit! Schiet op, wat denk je wel!' Tegen een andere booswicht gebaarde hij, 'Kijk maar uit of ik stop je twintig jaar in de bajes. Reken maar!' Even later komt er een voormalig onderwijzer van de orale methode voor doven langs. Die kon de gebaren van de agent niet verdragen. Hij liep op hem af en begon een gezwollen tirade. Aangezien ik doof ben en een klungel met liplezen kon ik zijn woorden niet exact volgen, maar bij navraag bleek hij ongeveer het volgende te hebben gezegd:

Ik beschouw het als mijn heilige plicht, geachte heer, op deze ernstige juxtapositie mijn voorrecht als propositioneerder van het transcendente palladium van de Amerikaanse Intellectualiteit en de sublieme attitudes van onze aloude en gewaardeerde pedagogie aan te nemen om te protesteren tegen deze onnodige, obtrusieve presumptie deze inconvertibele hersenbeschadigende gesticulaties van onze prehistorische antropofagische antecedenten waarvan wij geacht worden af te stammen. Hoewel deze foutief geïnterpreteerde theorie niet academisch is geadjudiceerd als substituut of zelfs supersuppositie in contradistinctibiliteit van -

Op dat moment werd zijn langdradige tirade abrupt en meedogenloos afgebroken. De agent raakte voor het eerst (en laatst) uit zijn evenwicht. Zijn gezonde kleur trok weg en hij werd lijkbleek. Zijn Ierse temperament kwam boven. Hij wist alleen dat hij tegenover iets stond dat zijn begrip te boven ging, of zoals hij het zelf later zo beeldend uitdrukte, 'Die gek was helemaal de weg kwijt! Hij hield het verkeer op. Ik kreeg er geen woord tussen. Ik moest 'm wel stoppen op een of andere manier, da's me plicht!'

Dat verklaart de enorme dreun met de gummiknuppel - een dreun die een os had geveld. Maar de ex-onderwijzer was nauwelijks gewond. Zijn redding was het enorme bord dat hij voor zijn hoofd had. Met slechts een bult op zijn voorhoofd kwam hij er lichamelijk goed vanaf, en onveranderd - mentaal gesproken - zoals van hem en zijn stam te verwachten valt.

HOE MEN HET LEERT

ERVAN UITGAANDE dat u inmiddels achter mijn ideeën staat, vraagt u wellicht wat u kunt doen om deze **Universele Taal** te leren en te gebruiken om de bezoeken waarover ik het heb gehad te helpen rechtzetten.

De eerste en belangrijkste stap is het leren van het handalfabet met één hand, zoals hier duidelijk is geïllustreerd. Doe de manier waarop de letters worden gevormd na, van A tot Z, en de &. Spel elke letter duidelijk. Houd uw hand stil en probeer uw vingers zo soepel mogelijk te buigen. Beweeg uw hand niet steeds omhoog of omlaag als u een letter of woord aan het spellen bent.

Wanneer u dat doet, moet de 'luisteraar' u met snelle hoofdbewegingen volgen. Kijk uit - hij zou zijn nek kunnen verrekken. Wanneer u slordig of onzorgvuldig spelt, zijn uw woorden even moeilijk te ontcijferen als hiërogliefen op een obelisk. Maak geen gebaren tussen de woorden, pauzeer alleen eventjes om aan te geven dat een nieuw woord begint, net zoals u dat bij oraal spreken zou doen. Houd uw hand altijd onbeweeglijk, en laat uw vingers het werk doen.

U hoeft slechts zesentwintig letters te leren, geen duizenden nieuwe woorden in een vreemde taal, plus de grammatica, een taak die jaren van hard werken vereist. Als u het handalfabet eenmaal beheerst, herhaal het dan vele malen; u zult verbaasd zijn hoe snel u het vloeiend beheerst.

Wanneer u het handalfabet zagezegd in uw vingers hebt, bent u al meer dan halverwege - u bent voor driekwart op weg. De volgende stap is het aan uw vrienden te leren, op exact dezelfde manier. Vervolgens spreekt u met hen alleen op de vingers. Het lezen van andermans vingers is moeilijker dan het gebruiken van uw eigen vingers. Het vergt een paar dagen oefenen om het goed te kunnen. Wanneer u alleen bent, kunt u uitstekend oefenen door voor een spiegel naar uw vingers te kijken; dit werkt bijna net zo goed als oefenen met vrienden.

De gebarentaal is iets totaal anders dan het handalfabet, aangezien daarbij gebruik wordt gemaakt van gebaren of beelden in de lucht. Het is te leren van iemand die simpele, duidelijke gebaren maakt. Kies uw leraar zorgvuldig uit, want als u begint met slechte of gebrekkige gebaren maken is het moeilijk deze later te veranderen. Begin goed. Er zijn veel doven, met name de dames, die u conversatiegebaren kunnen leren. De beste leraren zijn de kinderen van dove ouders. Aangezien zij oraal kunnen spreken, kunnen zij u de reden en de bedoeling van elk gebaar eenvoudig uitleggen. Er zijn er velen die u met alle plezier les willen geven.

Ik heb de hoop dat de filmindustrie een school zal beginnen waar een gestandaardiseerde code wordt onderwezen, die wereldwijd geaccepteerd zou worden.

Schoolkinderen leren gemakkelijk. Voor hen zou het effectief zijn de gebarentaal

te gebruiken als onderdeel van hun dagelijkse oefeningen, net als gymnastiek. Een pagina met het handalfabet zou moeten worden opgenomen in de schoolboeken. Een wet die dit voorschrijft is alles wat er nodig is de Universele Taal leven in te blazen.

De gebarentaal kan tot een schoonheid worden gebracht die de stijl van de alledaagse conversatie ver overstijgt. In die vorm zou zij kunnen worden gebruikt voor geluidloze zang, dramatische expressie en gelijksoortige doeleinden. Om perfectie te bereiken in de Kunst dient men bereid te zijn tot studie en oefening. Het is vergelijkbaar met dansen; eenieder die kan lopen kan het leren, maar niet iedereen kan dansen als Pavlova.

Het is de plicht van filmacteurs te streven naar perfectie in deze kunst. Dit streven is noodzakelijk, niet alleen om goed te worden begrepen maar ook om het gebruik van gebaren bij de grote massa in een beter daglicht te stellen. In het kielzog daarvan zullen betere, mooiere films worden gemaakt, en zal het theaterbezoek toenemen.

Het vergt weinig inspanning om u de uiteindelijke resultaten voor te stellen van het gebruik van de Universele taal, het nieuwe begrip tussen alle rassen en naties. Hoe beter wij onze burens kennen, hoe meer wij van ze zullen houden. Het zal helpen vrede op aarde te brengen, en de mensheid welbehagen.

De enigen die tegen deze 'innovatie' zullen protesteren zijn de puur-oralisten, de vruchtgebruikers van de instituten der doven, en andere parasieten die azen op het ongeluk van de doven. Zij maken slechts een klein deel uit van het menselijke ras. In een bepaald opzicht lijken zij op de befaamde koe van Robert Stephenson. Kent u dat verhaal?

Toen Stephensons wetsvoorstel ter introductie van de stoomlocomotief in het Parlement werd besproken, vroeg een parlamentslid hem, 'En als er nu een koe op de rails staat, is dat niet gevaarlijk?'

'Ja nou,' zei Stephenson. 'Erg gevaarlijk voor de koe.'

VOORWOORD VAN DE AUTEUR

DIT VOORWOORD is eigenlijk een nabeschouwing, na lange aarzeling geschreven en slechts opgenomen nadat ik ervan overtuigd was geraakt dat een korte uitleg over de redenen voor het uitbrengen van dit boek op zijn plaats was. Het oorspronkelijke manuscript is gelezen en becommentarieerd door vele goede lieden van uiteenlopende achtergrond, en door degenen die meer of minder bekend zijn met het onderwerp. Hoewel de overgrote meerderheid van deze lezers het vleierende oordeel aanhing dat het zonder wijzigingen zou kunnen worden gepubliceerd, had een kleine minderheid kritiek op de door mij gekozen titel, de grofheid van bepaalde passages, en zelfs op mijn gebrek aan literaire cultuur (een terecht verwijt, helaas!). Sommige van deze critici raadden mij aan het boek slechts vanuit een persoonlijke invalshoek te schrijven, subtiel en

vriendelijk vleiend, en de zure propaganda te vermijden om het prettig leesbaar te maken en betere verkoopcijfers te behalen, een advies van dubieuze waarde in dit speciale geval. Het meest gelezen boek, de bestseller aller tijden, is de BIJBEL, het meest typerende voorbeeld van propaganda; en zeker een excellent voorbeeld om mijn eigen boek naar te vormen.

Ik heb in dit boek eenvoudig de gedachten uiteengezet waarvan ik vond dat ze het waard waren te worden overgebracht - gedachten die door vele anderen zijn geuit - en aangeboden in mijn eigen vorm; misschien wat ordeloos gearrangeerd, maar bedoeld om gestaag naar een enkel doel te leiden.

Laat mij u adviseren dit boek in zijn geheel te lezen - alles ervan, teneinde een goed begrip te krijgen van het idee, de kern waar al het andere als illustratie en demonstratie omheen draait. Het eruit lichten en bekritisieren van bepaalde details leidt nergens toe.

De titel is voor mij te zeer verweven met de tekst om deze te wijzigen zonder daarmee de kracht en viriliteit waarmee het onderwerp doordrongen moet te worden teniet te doen. Het zal alle rationele geesten al spoedig duidelijk zijn dat de doven jammerlijk slecht worden opgeleid, en dat hun karakter op hun scholen wordt gebroken en verkracht - gruwelijk genoeg om de SCHREEUW die zij uiten te rechtvaardigen. Een betere of 'even goede' titel is nooit in mij opgekomen. En nog nooit heeft iemand een betere voorgesteld. Totdat er een betere opduikt, zie ik geen enkele reden de huidige te veranderen.

Vanaf het eerste begin heb ik ernstig gepoogd de feiten waarover ik beschikte uiteen te zetten, zonder stil te staan bij de eventuele gevolgen van mijn vermetelheid. Vanuit bepaalde kringen verwacht ik ernstige verwijten naar mijn hoofd geslingerd te krijgen. Daarvoor ben ik echter niet bang, zo overtuigd ben ik dat mijn stellingen onweerlegbare waarheden zijn. Mijn geweten, het enige tribunaal dat ik nodig heb, is zuiver over deze zaak.

Ik ben er zeker van dat door onverbloemd en eerlijk de waarheid te spreken werkelijke hervormingen in het kielzog daarvan plaats kunnen vinden.

Waarheden zijn zelden aangenaam om aan te horen, en ik moet toegeven dat ik niet handig genoeg ben om de bittere pillen te kunnen verzoeten. En al kon ik dat wel, dan zou ik het misschien niet eens proberen; daarom heb ik altijd een grote tegenzin gehad van dit boek een amusant verhaal te maken, als een vertelling uit de Duizend-en-één-nacht. Niettemin hoop ik dat ik erin ben geslaagd het interessant en instructief genoeg te maken om mijn lezers van het begin tot het eind geboeid te houden.

Bij het lezen van dit werk zult u merken dat ik een doofstomme ben volgens de definitie die ik daaraan heb gegeven, dat wil zeggen, iemand die stokdoof is geworden vóór zijn zesde verjaardag; iemand wiens geestelijke capaciteiten in zijn vroege kindertijd ernstig zijn geatrofieerd als gevolg van het niet gebruiken van woorden; iemand die op de scholen die speciaal voor zijn soort zijn gebouwd

en in stand worden gehouden nooit een opleiding heeft gehad die die naam waardig is. Het grootste wonder van dit boek is dat het überhaupt geschreven heeft kunnen worden. Is het daarom niet enigszins onredelijk van mij een briljante, onberispelijke pen te verwachten?

Wijzigingen of verbeteringen in mijn taal of stijl zullen de zaken niet verbeteren. Ik ben het eens met de wijze die stelde dat 'woorden slechts dienst doen als lastdier om ideeën naar de markt te brengen.' Ik ben al tevreden als ik u de mijne heb kunnen brengen, al werden ze gedragen door een schurftig ezeltje.

De essentie van mijn idee is dat de enige *remedie* voor de problemen die de doven ondervinden, en wat dat betreft de mensheid in het algemeen, bestaat uit het algemeen gebruiken van gebaren totdat deze **DE UNIVERSELE TAAL** gaan vormen.

Zou de publicatie van dit boek tot niet meer leiden dan dat alle volkeren het hier geïllustreerde handalfabet gaan leren, dan zou het doel ervan reeds voor meer dan de helft zijn bereikt, en is dit boek niet tevergeefs geschreven.

Sommige van mijn vrienden hebben zich afgevraagd of de wereld wel bereid zou zijn de gebarentaal te leren. Die vraag is niet eenvoudig te beantwoorden. In mijn nederige opinie zullen zij daartoe bereid zijn als en voor zo ver het idee voet aan de grond zou krijgen. In de middeleeuwen duurde het verscheidene eeuwen voordat men het feit dat de aarde rond is en om zijn eigen as en om de zon heen draait, begon te begrijpen en accepteren. Met de vooruitgang die is geboekt in het overbrengen van ideeën via de pers en de radio hebben wij redenen om te hopen dat een progressief idee dezer dagen sneller van de grond zal komen.

Een ander doel van dit voorwoord is de aanwezigheid van de foto's van enkele vooraanstaande personen in de wereld van de Cinema toe te lichten. U zult merken dat ik mij met veel plezier in hun zaken heb gemengd, als criticus, onderwijzer van gebaren, chroniqueur van studiogebabbels, portretschilder - zelfs als acteur. Op die manier heb ik ruimschoots de gelegenheid gehad vele lieden in deze fascinerende industrie te ontmoeten en met hen over mijn thema te spreken. Allen boden mij hun onverdeelde sympathie en hulp aan. U zult het met mij eens zijn dat hun foto's dit verder prozaïsche werk verluchten en verlevendigen. Kunt u hun beroep op u weerstaan om het handalfabet te leren? Verder neem ik hierbij de gelegenheid te baat mijn erkentelijkheid te uiten voor de onschatbare hulp die ik heb gekregen van de gevierde naturalist, auteur en kunstenaar Mr. Ernest Thompson Seton, waar ik een verrukkelijk uur mee heb doorgebracht, vrijwel uitsluitend sprekend in de Indiaanse gebarentaal. Bovendien gaf hij me toestemming vijf of zes pagina's uit zijn prachtige boek *Sign Talk* over te nemen. Ik kan u warm aanbevelen Mr. Setons werk zorgvuldig te bestuderen, aangezien het bekrachtigt wat ik in mijn werk zo zwakjes heb

getracht over te brengen.

Met enige schroom over mijn literaire vaardigheden, maar met een diep vertrouwen in de uitmuntendheid van het **IDEE**, draag ik dit nederige werkje ter intelligente overweging aan de hele wereld op.

ALBERT BALLIN

Los Angeles, California 1 juli 1929.

APPENDIX

HET WAS al verscheidene jaren nadat ik het manuscript van dit boek had voltooid en terzijde gelegd, dat ik hoorde van het bestaan van andere verhandelingen over de gebarentaal door eminente autoriteiten. Ik heb er één gelezen die zeer bewonderenswaardig was, *The Sign Talk*, met 700 illustraties, van de befaamde jager, kunstenaar en auteur Ernest Thompson Seton. Dit boek behandelt de gebarentaal van de Noord-Amerikaanse Indianen en bevat vele verwijzingen naar de taal van de doven. Waar ik het meest verbaasd en verrukt over was, was het feit dat de visie van Mr. Seton overeenkwam met die van mij. Hoe benijdde ik hem zijn magnifieke beheersing van het Engels - zo helder en overtuigend. Ik kan dit boek niet hartelijk genoeg aanbevelen aan eenieder die overweegt de Indiaanse Gebarentaal te leren. (De uitgever is Doubleday, Page & Co., 1917.)

Ik ben ervan overtuigd dat het opnemen van ten minste enkele pagina's van Mr. Setons werk mijn stellingen zal helpen onderbouwen. Ik heb het genoeg mogen hebben Mr. Seton te ontmoeten en met hem in de gebarentaal te spreken. Hij gaf me toestemming gedeelten uit zijn boek over te nemen. Hier volgen de gedeelten die ik heb geselecteerd. De citaten zijn van de hand van Mr. Seton zelf:

Al tenminste een eeuw lang hebben vele wijze mannen geprobeerd de mensheid een wereldtaal te geven die de taalkundige barrières zou slechten, en men kan zich alleen maar afvragen hoe zij de Gebarentaal over het hoofd hebben kunnen zien, de taal die onder de mensheid algemeen wordt gebruikt, reeds gevestigd is en zo oud is als Babel. Jazeker, ouder dan de heuvels.

Een echte Gebarentaal is een vastgelegde code van logische gebaren voor het overbrengen van ideeën, en is ontworpen om te appelleren aan het gezichtsvermogen, zonder ondersteuning van geluiden, gezichtsuitdrukkingen, werktuigen, lichamelijk contact, geschreven of gesproken taal of verwijzingen naar woorden of letters; bij voorkeur uitgevoerd met enkel de handen en daaraan verbonden lichaamsdelen.

1e. Het ontwikkelt het observatievermogen en helder denken. Alle rassen die uitblinken in het spreken in gebarentaal staan bekend om hun scherpe

observatievermogen. Wat de oorzaak is en wat het effect, is moeilijk vast te stellen, maar het is zeker dat deze methode van communicatie een uitstekende oefening is om het observatievermogen te ontwikkelen, en leidt tot een uiterst beeldend beschrijvingsvermogen.

Daarin ligt misschien wel de meest duurzame en minst voor de hand liggende claim voor een prominente plaats. Er is een zoete logica, een mathematische precisie in het weefsel van de Gebarentaal, die een sterk en reactionair effect heeft op de mentale processen en beelden van degenen die er gebruik van maken. Het is daarom waardevol vanwege het soort geest dat het creëert.

2e. Het is eenvoudig te leren. Anders dan de meeste talen is het zeer eenvoudig te leren, aangezien de meeste gebaren natuurlijk van aard zijn, en zo logisch dat zij zichzelf verklaren wanneer men hun geschiedenis kent. Met zeshonderd gebaren (dat wil zeggen, ideeën) is iemand reeds een redelijk spreker van de gebarentaal.

3e. Het is een Indiaanse taal. Via deze taal kunt u met alle Indianen van de vlakten spreken, ongeacht de taal; en er zijn vele stammen die elk hun eigen taal of dialect spreken. In een zekere mate wordt het begrepen en gebruikt door alle wilden en scherpe observatoren overal ter wereld.

4e. Een verwante code is de taal van de doven, die overal ter wereld door hen wordt gebruikt en waaraan zij waar mogelijk de voorkeur geven boven het handalfabet. Een breder gebruik van de veel betere Indiaanse Gebarentaal zal er zeker toe leiden dat ook zij deze zullen accepteren, en zo zal de barrière tussen de doven en hun meer gefortuneerde broeders verminderen.

5e. Het is een geluidloze taal. Het kan worden gebruikt wanneer informatie moet worden gegeven terwijl het onmogelijk of ongepast is hardop te spreken. Sprekers gebruiken het om hun lichtassistent aanwijzingen te geven, vrienden gebruiken het voor noodzakelijke informatie gedurende muzikale uitvoeringen; het wordt gebruikt aan het bed van zieken, de acteurs in een film kunnen het gebruiken en zo overal ter wereld worden begrepen; en op het podium van de pantomime, waar het gesproken woord verboden is, kan de plot eenvoudig in gebarentaal duidelijk worden gemaakt.

In een recente brief voorzag Prof. J. S. Long mij van een aangrijpend voorbeeld (dat sindsdien vaker is voorgekomen) waaruit een ander nut van de geluidloze methode blijkt, als laatste dienst. Een eminente geestelijke lag op zijn sterfbed. Zijn leven had hij gewijd aan de geestelijke verzorging van de doven en hij beheerste de Gebarentaal perfect. Enige uren voor zijn overlijden had zijn normale spraakvermogen hem verlaten, maar zijn geest was nog helder. Tot aan het einde converseerde hij vrijelijk met degenen om hem heen, in deze universele taal, waarvoor slechts het vermogen van de spieren is vereist, wat in zijn geval het vermogen was dat hem het laatst verliet.

6e. Het maakt spreken in een tumult mogelijk. Het kan worden gebruikt

wanneer harde geluiden normaal spreken onmogelijk maken. Het komt daarom in het moderne leven dagelijks van pas, zowel in de stad als op het platteland, en ieder jaar komen er nieuwe toepassingen bij. Vrienden kunnen met elkaar spreken terwijl een trein met veel lawaai langsrijdt; zeelieden zijn erbij gebaat in een storm. De honkbalscheidsrechter gebruikt het wanneer de brullende menigte hem het spreken onmogelijk maakt; de vanger spreekt met de werper; de vliegtuigpilotoot spreekt met zijn vrienden op de grond; de beurshandelaar koopt en verkoopt erin; de aanvoerder van het voetbalteam of de legerofficier geeft duidelijke opdrachten in gebaren wanneer het oproer of de strijd zelfs de trompet zou overstemmen. De politicus die voor een krijsende menigte staat kan het goed gebruiken.

7e. Het is een praktische taal op afstand. Het is een waardevolle methode om op afstand te spreken, ver buiten gehoorsafstand. Vergeleken met andere methoden van signalen geven op afstand, heeft deze methode het voordeel van de snelheid. Men brengt zinnen over, terwijl met de semafoor, Morse of de Myer-code slechts letters worden overgebracht. En het valt niet op bij een korte afstand of in een menigte. Bovendien zijn er geen hulpmiddelen bij nodig.

8e. Het is een echte universele taal. Het is reeds gevestigd. De hele wereld heeft het in een bepaalde mate instinctief in zich, en wij zien hier dagelijks bewijs van. Rasmussen vertelt ons dat hij hulpeloos zou zijn geweest onder de Eskimo's, ware het niet dat zij bedreven gebarenmakers waren, zodat de taalbarrière werd weggevaagd. Hetzelfde geldt voor Henry onder de Mandan, en Butler onder de Basuto.

De taal is zo compleet dat Dr. W. C. Roe en vele anderen regelmatig preken en lezingen geven in de Gebarentaal. Hun gemeenten bestaan uit mensen die verschillende talen spreken, en zou de predikant zich beperken tot geluiden, dan zou een tolk noodzakelijk zijn.

De taal is zo fundamenteel dat het de eenvoudigste manier is om met dieren te communiceren. De beste trainers van honden en paarden gebruiken de Gebarentaal als voornaamste medium voor het geven van opdrachten. Maar door het gebrek aan standaarden en codificatie wordt het minder gebruikt dan zou kunnen; hoewel meer dan algemeen wordt aangenomen. Nadat het uitgebreider zou worden bestudeerd, wat zeker zou volgen op het aannemen van een standaardcode, zal men in staat zijn door heel Europa te reizen en alleen de Gebarentaal te gebruiken. Ongeacht welke taal een ander zou spreken, Frans, Duits, Russisch of Grieks, allen zijn één in de Gebarentaal, aangezien die ideeën uitdrukt, geen woorden. Dit is de bijzondere kracht ervan.

'HET IS EEN UNIVERSELE TAAL.'